

Índex

	Pàg.
I. Presentació	2
II. Programa de treball socioeducatiu en medi obert amb educadors de carrer	3
III. Llar funcional GREC per a menors de 14 a 18 anys en situació de dificultat social	8
IV. Programa d'emancipació: «Un pont per a la teva vida adulta»	14
V. Programa d'educadors familiars	20
VI. Servei d'Ocupació de la Mancomunitat des Raiguer	27
VII. Itinerari d'orientació i acompanyament per a la inserció sociolaboral de la població penitenciària	31
VIII. Programa de rehabilitació psicosocial i d'inserció sociolaboral de reclusos amb malalties mentals	41
IX. Taller de neteja de cotxes i càtering: «Aprenent a treballar»	49
X. Associació, Junta i Comissions, i Formació	55
XI. Quadres de finançament de l'associació de l'any 2009	57

I. PRESENTACIÓ

Presentam els diferents programes que el Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors (GREC) ha desenvolupat durant l'any 2009.

El GREC és una entitat sense afany de lucre, constituïda l'any 1987, que fa el seu treball socioeducatiu, d'acord amb els estatuts, en diferents sectors de població en situació de risc, dificultat i conflicte social.

Són finalitats de l'associació:

- Millorar la qualitat en l'atenció d'infants, joves i les seves famílies que es troben en situació de dificultat i/o conflicte social.
- Promoure el reconeixement social i tècnic dels educadors de carrer i del treball socioeducatiu en medi obert amb menors i joves.
- Intervenir en medi obert, especialment amb educadors de carrer, per prevenir i actuar davant situacions de desadaptació social.
- Col·laborar amb l'administració competent per protegir de manera adequada els menors desemparats i donar suport als que deixen la xarxa de protecció de menors.
- Facilitar la integració social dels joves interns del centre penitenciari, així com donar suport als reclusos i exreclusos en el procés d'inserció sociolaboral.
- Intervenir i actuar en el procés socioeducatiu dels joves en situació de conflicte social sotmesos a mesures judicials.
- Facilitar el procés de formació i incorporació laboral, especialment dels joves, i en general de les persones en situació de dificultat social.
- Elaborar i fomentar estudis i investigacions sobre temes relacionats amb el treball socioeducatiu.
- Dur a terme accions formatives per difondre el model de treball socioeducatiu de l'associació.
- Fer el seguiment i la denúncia de les actuacions relacionades amb la infància i la joventut que, executades per serveis públics o privats, no ofereixin un nivell adequat de qualitat o siguin perjudicials per als menors.

La memòria conjunta dels diferents programes vol donar una visió global de la tasca que fa la nostra associació. Elaboram una memòria tècnica de cada programa, però a continuació només presentam una síntesi breu de l'objecte del programa, un resum i una valoració de les principals accions dutes a terme durant l'any 2009.

II. PROGRAMA DE TREBALL SOCIOEDUCATIU EN MEDI OBERT AMB EDUCADORS DE CARRER

DESCRIPCIÓ DEL PROGRAMA

Sabem que generalment s'intervé massa tard i d'urgència en situacions de dificultat i conflicte social. La intervenció preventiva des de l'atenció primària pot possibilitar que no es generin els conflictes posteriors.

Trobam infants i joves que han iniciat processos d'exclusió social, és a dir, estan fora de circuits normalitzats: escola, mercat de treball, entitats... Aquesta població ha de ser atesa des del seu medi amb una orientació preventiva. Són necessàries figures professionals que puguin retornar aquestes persones a circuits normalitzats. El programa proposa atendre-les directa en el lloc on es troben, i empra, com a eina principal per possibilitar els processos de canvi, la relació individual i de grup.

OBJECTIUS

Envers els infants i els joves:

- Afavorir-ne el desenvolupament integral mitjançant el descobriment i l'increment dels seus recursos físics, intel·lectuals i afectius.
- Potenciar la capacitat de desimboltura i la socialització en un medi normalitzat.
- Ampliar els seus coneixements i afavorir que adquireixin una consciència crítica de la realitat.
- Donar suport i orientació quant als aspectes socioeducatius que requereixen una solució immediata (escolarització, feina, prevenció del consum de substàncies tòxiques, maltractaments, conflicte social...).

Envers l'entorn social (família, barri o poble, altres serveis):

- Potenciar els mitjans de sensibilització per tal que la comunitat prengui consciència de les causes de la situació de dificultat social dels infants i dels joves.
- Proporcionar a les institucions de la comunitat (escola, centres culturals, associacions...) elements de judici i alternatives en la relació educativa amb els menors.
- Donar suport a la creació d'estructures de participació per al lleure dels infants i joves dels barris o pobles o promoure'n la creació.
- Orientar les famílies respecte a les pautes educatives adequades i la cura dels infants.

POBLACIÓ DESTINATÀRIA

L'educador de carrer actua amb infants i joves entre 8 i 21 anys aproximadament que es troben en situació de dificultat social i que sovint estan inclosos en un conflicte social. Entenem per individu en situació de dificultat social el que mostra unes mancances en el seu desenvolupament a causa d'una confluència de variables personals i de l'entorn que en dificulten la socialització (família, escola, barri o poble, feina...).

METODOLOGIA

La intervenció educativa en medi obert es planteja en tres àmbits íntimament relacionats i complementaris.

Àmbit individual i familiar: L'educador elabora projectes educatius individuals (PEI) amb els infants i joves amb els quals manté una relació refermada. El projecte individual comporta incidir en l'individu i en els agents socials del seu entorn: família, entitats del barri, escola, etc. El seguiment individualitzat implica que alhora hi hagi molta coordinació i una feina en comú amb les entitats següents: equip municipal de Serveis Socials, Jutjat de Menors, Servei de Menors del Consell de Mallorca, etc.

Àmbit de grup: Aquest és el marc més adequat perquè el menor refermi la seva pròpia identitat. De l'anàlisi, el coneixement i el contacte amb els grups d'infants i joves en situació de dificultat i/o conflicte social, sorgeixen projectes d'intervenció de grup. Els projectes d'intervenció dirigits a grups de menors tenen per objecte treballar temes com el lleure, l'esport, les activitats socioculturals, la inserció laboral, la inserció social en altres grups d'iguals, l'escolarització, la prevenció de l'absentisme escolar...

Àmbit comunitari: El punt de partida és la potencialitat del territori i dels recursos dels quals disposa la comunitat. Freqüentment, els projectes específics comunitaris pretenen la promoció, la mobilització o la creació de recursos.

FONTS DE FINANÇAMENT

Subvenció del Ministeri de Sanitat i Política Social i de l'Ajuntament de Palma, i contractes de serveis amb els ajuntaments de Lluçmajor i Sóller, la Mancomunitat del Raiguer i l'Associació de Veïns Bogar i Ciar del Molinar.

AVALUACIÓ DEL 2009

Perfil, nombre d'usuaris i accions fetes

Nombre de casos connectats i amb seguiment:

	Casos connectats	Casos amb seguiment
TOTAL	1966	712

Síntesi de les intervencions fetes.

Àmbit	Nre. d'intervencions	Tipus d'intervencions
Personal	579	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potenciar l'adquisició d'hàbits personals, socials i de comunicació. ▪ Millorar l'autoestima. ▪ Facilitar la integració del grup. ▪ Acompanyar en processos, escoltar, estar a prop. ▪ Ajudar a prendre consciència de les capacitats personals. ▪ Treballar per reconèixer i expressar necessitats.
Familiar	430	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Millorar les relacions familiars. ▪ Donar suport, pautes i estratègies educatives a la família. ▪ Ajudar a reconèixer les necessitats del sistema familiar.
Salut	149	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Treballar per adquirir hàbits higiènics, alimentaris... ▪ Potenciar el coneixement de les conseqüències de consumir substàncies tòxiques. ▪ Acompanyar a serveis i a recursos. ▪ Prendre consciència sobre malalties de transmissió sexual i embarassos no desitjats.
Escolar	473	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informar i sensibilitzar l'escola envers la situació del menor. ▪ Reforçar l'assistència a l'escola. ▪ Reforçar la integració escolar. ▪ Escolaritzar els menors.
Sociojurídic	100	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Acompanyar en processos judicials i informar del desenvolupament. ▪ Donar suport a mesures educatives.
Laboral	413	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Motivar per a la feina. ▪ Informar i acompanyar a recursos especialitzats. ▪ Assessorar i informar en matèria d'ocupació. ▪ Adquirir habilitats de recerca de feina.
Lleure	607	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Treballar la integració en recursos de grup i comunitaris. ▪ Oferir alternatives de lleure.
Altres	137	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Acompanyar els menors i les famílies a recursos especialitzats.

Intervenció en grups:

	Grups connectats	Grups amb seguiment	Seguiment habitual	Seguiment puntual
ALARÓ	7	5	4	1
BINISALEM	11	8	3	5
CAMPANET	4	3	2	1
CONSELL	13	4	4	0
ES JONQUET / SANTA CATALINA	7	7	7	0
ES MOLINAR	6	4	2	2
LLOSETA	13	4	0	4
LLUCMAJOR	5	2	2	
POLÍGON DE LLEVANT	8	8	2	6
S'ARENAL DE LLUCMAJOR	16	7	2	5
SÓLLER	9	6	4	2
SON OLIVA	8	5	3	2
SON ROCA	5	4	3	1
SANTA MARIA DEL CAMÍ	10	6	3	3
TOTAL	122	73	41	32

Projectes duts a terme:

	Projectes comunitaris	Projectes de grups	Projectes individuals
ALARÓ	1	6	3
BINISALEM	6	5	10
CAMPANET	3	0	4
CONSELL	3	4	10
ES JONQUET / SANTA CATALINA	5	1	6
ES MOLINAR	2	2	12
LLOSETA	4	2	15
LLUCMAJOR	3	5	6
POLÍGON DE LLEVANT	2	4	7
S'ARENAL DE LLUCMAJOR	5	6	15
SÓLLER	2	4	14
SON OLIVA	3	2	19
SON ROCA	6	5	16
SANTA MARIA DEL CAMÍ	3	7	5
TOTAL	48	53	142

Valoració i perspectives de futur

En aquest període s'ha tancat un territori al qual s'intervenien des de feia anys: Lluçmajor.

Com ja comentàrem en la memòria anterior, la crisi continua afectant directament els joves des de 16 anys que cerquen feina. Aquesta situació ha impulsat un fet positiu: els joves estan més motivats per seguir una formació

(bàsicament ocupacional) i així tenir més opcions d'inserir-se en el mercat laboral.

Dels principals factors de risc que hem trobat entre la població infantil i juvenil, volem destacar els següents.

- Fracàs i abandonament escolar. Un nombre important de joves als quals encara queden alguns anys per acabar l'ensenyança secundària obligatòria tenen problemes d'integració al centre escolar. Aquest fet sovint acaba amb expulsions per part del centre i amb desmotivació i absentisme per part de l'alumne. La intervenció de l'educador se centra a ajudar a trobar sortides educatives a aquestes situacions.
- El pas de primària a secundària continua essent un moment crític en l'escolarització dels menors, sobretot en els casos en què han de passar d'un centre a l'altre. Afecta de forma significativa la població d'ètnia gitana i magrebina. Aquest any s'han fet projectes en diferents territoris amb l'objectiu de facilitar el trànsit en el procés d'escolarització d'aquests menors.
- Conductes afectivosexuals inadequades. Hem detectat que un percentatge significatiu de joves té problemes per mantenir unes relacions sexuals positives: relacions afectives dependents o destructives, falta d'informació sexual o inadequada...

Pel que fa a les intervencions dutes a terme mitjançant el programa en l'àmbit grupal i comunitari, enguany volem destacar els projectes de suport escolar, futbol i comissions escolars. Els projectes de suport escolar i futbol continuen essent molt utilitzats i vàlids per treballar amb menors. En memòries anteriors ja hem comentat les qualitats i les característiques d'aquests tipus de projectes.

Quant als projectes de comissions escolars, enguany volem comentar-ne una sèrie d'aspectes. Aquests projectes comunitaris s'apliquen a la majoria de territoris i tenen la finalitat de millorar el treball conjunt amb les escoles o els instituts.

Els centres escolars són institucions que per les seves característiques d'organització i estructura es converteixen en un dels principals agents socialitzadors dels menors, després de la família. Aquests projectes estableixen les bases per millorar la coordinació entre els educadors de carrer i els centres. Amb la creació d'aquesta xarxa, es pretén disminuir l'absentisme i facilitar la integració dels alumnes amb més dificultat social.

A més a més, aquests projectes intenten implantar i estructurar unes sessions periòdiques per millorar el traspàs d'informació entre els serveis socials i els centres educatius.

III. LLAR FUNCIONAL GREC PER A MENORS DE 14 A 18 ANYS EN SITUACIÓ DE DIFICULTAT SOCIAL

DESCRIPCIÓ DEL PROGRAMA

La llar funcional és un centre residencial que acull menors de 13 a 18 anys amb expedient obert al Servei de Protecció del Menor.

En aquest centre es desenvolupa una tasca educativa fonamentada en l'atenció personalitzada dels joves que necessiten aquest recurs. Es fa un procés d'acompanyament en aquests difícils anys de les vides dels menors en què se'ls orienta cap a un retorn familiar en els casos en què sigui adient o cap a una vida independent quan no hi ha referents familiars o aquests són negatius per al menor.

OBJECTIUS

Els **objectius generals** com a centre són:

- Oferir als menors protecció, educació, seguretat, manutenció, estima i suport segons el seu desenvolupament evolutiu.
- Atendre els menors en règim residencial com a entitat col·laboradora del Consell Insular de Mallorca.
- Potenciar el desenvolupament integral dels menors mitjançant l'elaboració, l'actualització i la revisió periòdica del PEI (projecte educatiu individual), tenint sempre present que l'objectiu principal és que assolixin autonomia personal.
- Procurar tots els recursos necessaris —humans, materials, d'infraestructura, metodològics— que permetin l'atenció educativa de la vida quotidiana dels menors a temps complet i de forma ininterrompuda durant tot l'any.
- Fomentar la inclusió i la participació progressiva dels residents en els àmbits en què es desenvolupen les capacitats socialitzadores de cada individu: família, escola, feina, lleure, etc.

En l'àmbit de grup:

- Exercitar la dinàmica relacional, articulada especialment des de la dinàmica de la vida quotidiana i de les activitats de lleure que es fan en grup, per tal de potenciar una participació activa en la vida de la llar i un aprenentatge de les habilitats de relació i comunicació.

En l'àmbit individual:

- Estimular l'autocontrol i afavorir graus progressius d'autonomia.
- Afavorir el retorn a la família o, si no, possibilitar la independència personal i econòmica mitjançant una situació més o manco estable.
- Ajudar que recuperin la confiança en si mateixos.
- Procurar que obtinguin un balanç positiu de les seves experiències vitals.
- Normalitzar els hàbits propis de la vida quotidiana.
- Assolir un conjunt d'habilitats socials que n'afavoreixin la integració.

POBLACIÓ DESTINATÀRIA

Els menors atesos a la llar sovint comparteixen unes característiques de caire personal, familiar i d'entorn de procedència.

Parlam de joves que:

- Per diferents motius no poden viure a la seva llar familiar, generalment a causa d'una desestructuració familiar i de la inhibició dels pares en l'educació dels fills.
- Normalment ja han passat per altres centres d'acolliment o bé han complert mesures decidides pel Jutjat de Menors.
- Tenen sentiments de rebuig davant grups d'iguals normalitzats.
- Amb freqüència presenten fracàs escolar: tenen un nivell acadèmic tan baix que la seva autoestima se'n veu afectada.
- Senten frustració i rebuig, i tenen dificultats per relacionar-se amb la gent i per d'establir vincles afectius.
- Tot i que són joves amb circumstàncies especials, també tenen els trets característics dels adolescents normalitzats.

Entre les necessitats que detectam, hi ha les següents:

- Consolidar el seu procés d'integració personal i social.
- Aconseguir que se sentin acceptats i valorats en grups normalitzats d'iguals.
- Trobar referències estables, estructurants de la seva personalitat, quant al caire relacional i afectiu.
- Desenvolupar la maduresa personal, l'autoestima i la imatge positiva de si mateixos.
- Tenir educació bàsica i formació per a la feina.
- Desenvolupar les habilitats socials bàsiques.
- Trobar una perspectiva de futur socialment vàlida.

METODOLOGIA

Els instruments bàsics per treballar la vida quotidiana són:

- El projecte educatiu de centre: És el marc de referència del treball quotidià. Conté els principis i els criteris de la intervenció professional pels quals cal regir-se.
- El pla d'actuació anual: És l'eina de programació que concreta la feina que cal fer durant l'any. S'hi estableixen els objectius que s'han d'assolir, les estratègies, les activitats i els indicadors per aconseguir els objectius.
- El projecte educatiu individualitzat (PEI): S'hi recullen les característiques del menor, la família i l'entorn, així com la valoració i la proposta de feina que s'ha de fer. El PEI s'articula en àrees de treball: personal, familiar, escolar, laboral i lleure, i s'estructura en objectius, estratègies, activitats i indicadors.

FONTS DE FINANÇAMENT

Concert amb l'Institut Mallorquí d'Afers Socials i subvenció del Ministeri de Sanitat i Política Social.

AVALUACIÓ DEL 2009

Perfil, nombre d'usuaris i intervenció duta a terme

Nombre de menors atesos: 9

Ocupació per trimestres:

PERÍODE	Altes	Baixes	Total menors
1r trimestre	0	0	6
2n trimestre	2	0	8
3r trimestre	1	1	9
4t trimestre	0	0	8
TOTAL	3	1	9

Període d'estada a la llar funcional:

PERÍODE	Nre. de menors
Menys de 6 mesos	1
Menys d'1 any	2
Entre 1 i 2 anys	3
Més de 2 anys	3

Edats dels menors atesos, nombre i motiu de les baixes del centre:

Edat	Nre.	Motiu	Nre.
14 anys	1	Per majoria d'edat. Vida independent	1
15 anys	3	Per retorn familiar	0
16 anys	3	Per canvi de centre de protecció	0
17 anys	2	TOTAL	1

Mesures administratives de l'entitat pública:

Guarda	3
Tutela	6

Accions fetes:

Accions	Nre. d'usuaris
Àmbit individual	
Processos d'internament i alta	1
Estudi de demandes d'internament que no foren alta	0
Processos de desinternament i baixa	1
Tutories	9
Elaboració de projectes educatius individualitzats (PEI)	9
Seguiment i avaluació periòdica de menors	9
Reunions de coordinació amb serveis especialitzats per al seguiment de casos	9
Vida quotidiana. Atenció educativa	
Relació quotidiana amb els menors	9
Assemblea del grup de menors	9
Tasques domèstiques	9
Àrea familiar	
Reunions amb famílies dels menors, entrevistes	8
Elaboració i seguiment d'acords de col·laboració centre/família	5
Visites domiciliàries	7
Coordinació amb altres professionals	9
Àrea escolar	
Reunions amb tutors i orientadors	6
Seguiment de menors escolaritzats	6
Àrea de formació i inserció laboral	
Inscripció de menors a recursos formatius ocupacionals	5
Suport i acompanyament en la cerca d'ocupació	2
Fer costat i un seguiment de menors que han estat contractats	0
Informació sobre recursos d'inserció	5
Activitats d'elaboració de currículums, afrontament d'entrevistes, etc.	2

Àrea de lleure	
Participació de menors en activitats de lleure (campaments, activitats esportives, cursos...)	9
Activitats de lleure del centre (tallers, acampades, excursions, activitats culturals...)	9
Àrea de salut	
Consultes al metge/metgessa de família	9
Atenció psicològica	3
Consultes mèdiques d'especialitats	9
Tasques per adquirir hàbits higiènics	9
Tasques per adquirir hàbits alimentaris	9

Valoració i perspectives de futur

Durant l'any 2009, la llar ha acollit un total de nou menors, amb els quals s'ha fet una tasca socioeducativa individualitzada i adaptada a les característiques de cada un. Durant aquest any, llevat del primer trimestre, la llar ha tingut en tot moment totes les places ocupades. Entenem que, en el període que comprèn aquesta memòria, s'han complert satisfactòriament les previsions del programa, i que l'equip educatiu ha dut endavant tot el que hi havia recollit en el projecte educatiu del centre. També és cert que l'elevada ocupació ha fet que en algun moment hagi estat més difícil atendre les particularitats de cada jove.

Enguany ha estat un període de continuïtat quant a les accions educatives programades a la llar. En els plans d'actuació anteriors s'iniciaren grups o comissions de feina per tal de ser més àgils i eficients en el disseny, la planificació, la implantació i l'avaluació de les accions educatives de la llar. El 2009, aquesta dinàmica de funcionament s'ha millorat i s'ha consolidat. Valoram que això ha enriquit molt la vida quotidiana de la llar i ha fet que, cada vegada mes, puguem oferir als joves més qualitat educativa.

A més, del treball de l'equip educatiu, podem destacar-ne el procés d'incorporació de l'eina SERAR i l'esforç fet per canviar els sistemes de registre. Aquesta adaptació al nou sistema de registre ha millorat el que abans s'utilitzava a la llar i creiem que incidirà positivament en la unificació dels criteris de recollida i registre d'informació dels menors que passen pels centres de protecció. Ens queda pendent per a l'any vinent definir en quina mesura pot millorar la dinàmica educativa actual de la llar el sistema de programació d'objectius individuals per als joves que ens proposa el SERAR.

També s'ha d'esmentar l'obertura dels educadors i el seu interès cap a la formació en diferents corrents teòrics que ens permetin aprofundir l'abordatge de les problemàtiques dels adolescents.

Quant als entrebancs que hem trobat a l'hora de dur endavant els projectes individuals amb els menors, en volem remarcar dos que, encara que no són nous, han condicionat de forma important la nostra intervenció: les dificultats en el procés d'inserció laboral i la manca de diversificació de les ofertes del

sistema escolar.

L'escolarització dels joves de la llar ha estat marcada pel seu baix nivell, molt per sota del nivell dels seus companys de classe. A més, cal fer ressaltar que encara no són suficients les alternatives al desinterès, la desmotivació, la rebel·lia cap al sistema educatiu... Massa sovint hi ha al·lots entre 14 i 16 anys que entren en una dinàmica d'expulsions del centre educatiu.

Amb referència al procés d'inserció laboral dels joves, cal comentar que la crisi econòmica ha reduït encara més les ofertes de feina a les quals poden accedir i, malgrat que valorem com a bo el procés que han seguit i el fet que hagin adquirit les habilitats i els coneixements necessaris per accedir a un lloc de feina, els joves no han pogut tenir una experiència laboral real abans de la majoria d'edat i de la sortida de la llar.

El treball amb els joves de 14 anys —fins i tot de 13— que enguany hem atès des de la llar i que hi arribaven derivats per un pla d'emancipació ens ha fet reflexionar. Malgrat que les conclusions semblin evidents, la pràctica ens suggereix que és necessari posar-hi més atenció.

Així, hauríem de diferenciar més clarament (educadors de la llar i tècnics de referència de l'SPM) entre el treball educatiu per preparar els joves per a la vida adulta (autonomia, responsabilitat, hàbits i habilitats necessaris per a la independència...) i el fet de definir un pla de cas en el qual només es prevegi l'estada a la llar fins que pugui arribar a una vida independent (que difícilment serà abans de 18 anys). A l'edat de 13-14 anys encara hauríem de poder oferir altres alternatives.

En la mateixa línia, tampoc no hem de confondre la manca de recursos disponibles per oferir a aquests joves alternatives a l'acolliment residencial (famílies d'acollida, programa Volum) amb la valoració del que realment seria la millor opció per a ells. Si la millor alternativa per al seu desenvolupament és diferent de l'acolliment institucional fins a la majoria d'edat, la nostra responsabilitat (llar i SPM) hauria de ser activar, reclamar i potenciar altres opcions.

Ja pensant en el proper any, ens plantejam abordar aquests aspectes:

- Millorar la nostra pràctica en l'educació afectivosexual.
- Optimitzar l'espai de reforç escolar de la llar.
- Mantenir les àrees de feina consolidades quant a les accions educatives programades des de la llar.
- Continuar l'aprenentatge de noves eines educatives i plantejar noves estratègies per millorar la formació dels diferents membres de l'equip.

IV. PROGRAMA D'EMANCIPACIÓ: «UN PONT PER A LA TEVA VIDA ADULTA»

Projecte de suport, seguiment i mediació per a joves d'ambdós sexes procedents de la xarxa de protecció de menors

DESCRIPCIÓ DEL PROGRAMA

Partint de l'experiència de la implantació del programa «Un pont per a la teva vida adulta» (des de juliol de 1998) i de la gestió de la llar funcional per a joves de 14 a 18 anys, es constata que, una vegada acabat el recurs institucional, els joves que han estat protegits pel Servei de Menors residint en un centre es veuen abocats a la vida adulta sense que hagin assolit un procés de transició adequat.

En haver complert 18 anys, s'interromp de cop el procés educatiu que s'ha fet a les diferents institucions, i que se centrava, fonamentalment, en el fet que assolissin una maduresa personal que els permetés una inserció social normalitzada.

Davant la necessitat de no interrompre el procés educatiu dels joves que han passat per la xarxa de protecció de menors un cop que arriben a la majoria d'edat, es pretén oferir, mitjançant professionals especialitzats, un suport i un acompanyament per garantir la consolidació del procés d'autonomia i maduració del jove i facilitar-los la integració social de forma normalitzada. Per això, els professionals fan un seguiment personalitzat d'aquests joves i es coordinen amb els recursos comunitaris necessaris per assolir els objectius proposats.

OBJECTIUS

Objectiu general:

- Consolidar el procés d'autonomia i de maduració personal del jove per facilitar-li la integració social de forma normalitzada.

Objectius específics:

- Prendre consciència de les dificultats que impedeixen una integració social normalitzada.
- Aconseguir un habitatge adient a les seves necessitats.
- Adquirir les habilitats personals i socials que els permetin relacionar-se adequadament amb els altres i amb el seu entorn.
- Inserir-se en el món laboral.

- Aprendre pautes que els ajudin a organitzar adequadament la vida quotidiana i el lleure.

POBLACIÓ DESTINATÀRIA

Joves d'ambdós sexes que estan en el sistema de protecció de menors, o que hi han passat, i que acaben el seu procés dins el circuit de protecció per raons d'edat.

Ens adreçam a joves que pels motius que siguin —impossibilitat, o no-conveniència, de retornar a l'àmbit familiar, immaduresa personal, etc.— no tenen garantida la plena autonomia i la integració social un cop que ha acabat la mesura de protecció.

METODOLOGIA

Es fa una avaluació contínua de les necessitats dels joves. El programa pretén donar-los una resposta individualitzada. Per això, és necessari, en primer lloc, conèixer la seva situació personal i, en segon lloc, esbrinar els factors que n'impedeixen o en dificulten una integració social normalitzada.

- Personalització del suport, acompanyament i ajut als joves. Entenem que aquesta és la clau de com volem fer la tasca educativa.
- La relació educativa, a més de totes les ocasions d'acompanyament (cerca de feina, cerca d'habitatge, etc.) que es puguin donar per establir i consolidar aquesta relació, disposa d'un moment important que anomenem tutoria. L'objectiu principal de les tutories és acordar, entre el professional i el jove, el projecte educatiu individual (objectius, accions, estratègies, acords, etc.), per dur a terme la intervenció concreta que es pretén fer i per fer el seguiment del PEI. Aquest seguiment es fa mitjançant contactes periòdics —que s'estableixen particularment en cada cas— entre l'educador i el jove.
- Coordinació i col·laboració amb els centres i els recursos que han atès anteriorment les persones beneficiàries.
- Coordinació amb recursos externs: és una tasca important dels professionals que hagin de dur a terme el projecte. És la tasca de mediació entre el jove i la comunitat.

FONTS DE FINANÇAMENT

Concert amb l'Institut Mallorquí d'Affers Socials, i subvenció del Ministeri de Sanitat i Política Social i de la Conselleria d'Esports i Joventut del Govern de les Illes Balears.

AVALUACIÓ DEL 2009

Perfil i nombre de joves atesos:

	Homes	Dones	Total de casos
16 anys	5	2	7
17 anys	14	9	23
18 anys	8	5	13
19 anys	5	2	7
20 anys	2	4	6
23 anys	1	1	2
24 anys o més	2		2
TOTALS	37	23	60

Distribució per país d'origen:

Nacionalitat	Homes	Dones	Total
Brasil	0	1	1
Colòmbia	1	2	3
Espanya	29	18	47
Mali	6	0	6
Marroc	1	0	1
Nigèria	0	1	1
Regne Unit	0	1	1

Distribució per municipi de residència:

Municipi	Homes	Dones	Total
Alcúdia	1		1
Binissalem		1	1
Bunyola	2	1	3
Felanitx		1	1
Inca		1	1
Lloseta		1	1
Manacor	2		2
Marratxí		1	1
Palma	34	22	56
Sineu	1		1
Sóller	1		1

Accions fetes

A més de la intervenció individual adreçada als usuaris del programa, també es desenvolupen els subprojectes següents:

- **Projecte cultural.** Sorgeix a partir de l'observació de les necessitats comunes d'un grup de joves immigrants que són atesos mitjançant el programa. La creació d'aquest projecte pretén iniciar un treball dirigit a millorar les dificultats que en general es troben en la seva vida quotidiana i en dificulten la inserció social: idioma, diferències culturals, desconeixement de recursos o dificultats per utilitzar-los.
- **El pis/pont d'emancipació.** És un recurs d'habitatge orientat a les persones usuàries que fa almanco 6 mesos que participen en el programa. Ha atès 7 joves durant tot l'any. Així mateix, el pis d'emancipació ha estat una eina molt útil a l'hora de dur a terme les dinàmiques grupals amb les persones usuàries del programa i també s'ha utilitzat per fer les activitats del taller de cuina i com a punt d'informació dels corresponsals juvenils. Durant aquest any s'ha incrementat la qualitat de la convivència, la qual cosa ha fet possibles les relacions positives entre iguals.
- **El projecte d'unitats d'informació jove.** Hem col·laborat amb la Direcció General de Joventut del Govern de les Illes Balears amb la finalitat de formar corresponsals juvenils i posar en marxa punts d'informació. El programa pretén ensenyar els joves perquè siguin capaços de manejar la informació i difondre-la mitjançant punts d'informació.
- **Taller de cuina.** Pretén ensenyar els joves a elaborar plats de cuina bàsics, funcionals i econòmics. Es fa dos dies a la setmana en un dels pisos pont i té tres places. Al llarg d'aquest any hi han participat 8 joves.
- **Taller de costura.** Aquest taller sorgeix en el programa com un espai en què compaginar la necessitat d'aprendre a cosir, com a aprenentatge instrumental útil en la seva emancipació i com a treball de comunicació. Al llarg del 2009 s'han impartit 8 sessions amb 9 joves.
- **Espais de recerca laboral.** És un temps setmanal en què els joves poden cercar feina amb els recursos necessaris i a la vegada tenir el suport específic d'un educador del programa. A més, amb aquest projecte hem aconseguit millorar l'eficiència de les nostres intervencions. Una acció molt quotidiana que fèiem individualment ara es fa en grup.

Per recollir les intervencions individuals fetes amb els joves, hem elaborat la taula que hi ha a continuació, en la qual es veuen les diferents accions que s'han dut a terme a partir dels projectes educatius individualitzats. Aquesta taula està dividida en les diferents àrees de treball en què es fa la intervenció

adreçada als joves: personal, familiar, d'habitatge, laboral, sanitària, de lleure i judicial.

	Nombre d'activitats	Nombre de beneficiaris
1. Intervencions en l'àrea personal		
1.1. Elaboració dels PEIS (projectes educatius individuals)	224	66
1.2. Tutories individuals	521	66
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Augment de l'autoestima ▪ Potenciació de l'autonomia personal ▪ Millora de les relacions personals ▪ Adquisició d'autocontrol en les emocions 		
2. Intervencions en l'àrea familiar		
2.1. Intervenció amb la família	122	26
3. Intervencions en l'àrea d'habitatge		
3.1. Prospecció de les necessitats individuals	71	40
3.2. Orientació en la cerca d'habitatge	43	18
3.3. Coordinació amb recursos externs	78	26
3.4. Orientació per administrar recursos econòmics	87	31
3.5. Revisió de la convivència	108	23
3.5. Preparació per al projecte d'habitatge (pis pont)	77	13
4. Intervenció en l'àrea laboral i de formació		
4.1. Disseny individualitzat d'itinerari de cerca de feina	118	39
4.2. Coordinació amb recursos d'inserció laboral	122	39
4.3. Acompanyament en la recerca de feina	125	34
4.4. Seguiment del jove al seu lloc de feina	50	12
4.5. Ajuda en la recerca de recursos formatius adequats	125	45
4.6. Orientació en la resolució de conflictes laborals	14	6
5. Intervencions en l'àrea de salut		
5.1. Assessorament per solucionar qüestions relacionades amb la salut	72	28
5.2. Seguiment del problema de salut en coordinació amb recursos externs especialitzats	64	18
5.3. Reforç de les conductes preventives	53	30
5.4. Seguiment del tractament mèdic prescrit	12	4
6. Intervencions en l'àrea de lleure		
6.1. Activitats de grup en el lleure	32	19
6.2. Activitats de lleure individuals	70	30
6.2. Orientació cap a un ús òptim del lleure	45	41
7. Intervenció àrea jurídica i administrativa		
7.1. Seguiment de causes judicials	23	11
7.2. Tramitació de l'estrangeria	177	19
7.3. Intervencions educatives per evitar conductes delictives	47	12

Valoració i perspectives de futur

Enguany hem comprovat com la dificultat per accedir a un lloc de feina continua essent important. Això ha implicat que bona part dels usuaris no puguin accedir al principal element per a una vida autònoma. En aquest sentit, el 2009 s'han fet més evidents situacions de precarietat econòmica.

Aquest fet s'ha reflectit en un increment de les demandes de rendes mínimes d'inserció i en un augment en la utilització de recursos per cobrir les necessitats bàsiques (com, per exemple, banc d'aliments, menjadors socials...).

Enguany hem desenvolupat nous projectes per treballar amb els joves en grup. El projecte cultural, el taller de costura i el taller de recerca laboral són noves iniciatives que hem volgut impulsar a partir del programa per cobrir algunes de les necessitats dels nostres usuaris.

A aquests projectes nous, s'hi han d'afegir els que s'executen des de fa uns anys: el projecte d'habitatge, el projecte d'unitats d'informació juvenil i el taller de cuina. Després d'uns anys d'implantació, veiem que permeten cobrir necessitats concretes.

Quant al projecte d'habitatge, també volem destacar la posada en marxa d'un segon pis, la qual cosa ha estat possible gràcies a l'acord del Servei de Protecció de Menors i la Direcció General de Menors i Família. Aquest segon espai ens ha permès poder oferir més places als joves.

Tal com s'explica en el projecte d'habitatge, els pisos estan orientats a servir de pont en els casos que ho necessitin. Aquest punt és important, ja que sovint tenim la tendència a voler continuar la «protecció» d'aquests joves per mitjà d'un centre assistit. Ens costa assumir que en molts de casos la millor forma de dur endavant un procés d'emancipació és afrontant la realitat que tenen davant, tot i que sigui dura i complexa. Ajornar l'afrontament de la situació en molts de casos no aporta res.

Per això, els pisos pont estan orientats als joves als quals puguin aportar elements per avançar en el seu procés educatiu d'autonomia, i la previsió d'ús que se'n fa és a curt termini.

Finalment, també volem subratllar l'augment que hi ha hagut en aquests dos darrers anys del nombre de demandes. Sobretot hem notat un increment important de les que procedeixen de centres de protecció.

V. PROGRAMA D'EDUCADORS FAMILIARS

DESCRIPCIÓ DEL PROGRAMA

Aquest programa desenvolupa un treball socioeducatiu als domicilis familiars i s'adreça a famílies amb menors tant en risc de desemparament com en situació de dificultat o risc social. La tasca s'ha desenvolupat tenint en compte el menor i la seva família de forma integral.

Durant l'any 2009, la intervenció s'ha fet en col·laboració amb diferents administracions. Amb l'Institut Mallorquí d'Afers Socials en concert, el programa s'ha adreçat a famílies ateses des del Servei de Protecció del Menor dins els programes de preservació i de reunificació familiar, i l'àmbit d'actuació ha estat Mallorca. Amb la subvenció rebuda de l'Ajuntament de Palma, s'han atès les famílies derivades dels diferents sectors de Serveis Socials de Palma. També s'ha formalitzat un conveni amb l'Ajuntament de Sóller.

El nombre de professionals d'aquest programa ha estat durant aquest any entre 18 i 23 educadors familiars.

OBJECTIUS

Objectiu general:

L'objectiu del programa és reduir la situació de risc dels menors atesos amb la incorporació d'un educador en l'àmbit familiar, el desenvolupament de dinàmiques que permetessin més benestar als diferents membres i l'afavoriment de la integració social.

Objectius específics:

Envers la família:

- Prendre consciència de la realitat que els envolta: dels problemes i les dificultats i alhora de les potencialitats de què disposen.
- Adquirir habilitats de comunicació per millorar la convivència i la capacitat per establir acords.
- Millorar les capacitats educatives dels pares i mares.
- Millorar els hàbits bàsics de salut, alimentació i higiene.
- Millorar l'organització de l'economia familiar i la gestió dels recursos propis.
- Conèixer els recursos i els serveis comunitaris per assolir dinàmiques participatives amb la comunitat.

Envers el menor:

- Prendre consciència de la realitat personal i de l'entorn a fi de tenir un comportament responsable que afavoreixi el seu procés de desenvolupament i maduració personal.
- Conèixer el propi lloc en la dinàmica familiar per tal d'establir una relació adequada amb els seus membres.
- Aconseguir una inserció social normalitzada.

POBLACIÓ DESTINATÀRIA

Famílies amb menors en situació de dificultat i/o risc social que necessiten reforçar les seves habilitats parentals perquè els menors del nucli familiar puguin desenvolupar-se de forma adequada.

METODOLOGIA

El procés metodològic preveu diferents fases:

Fase de diagnòstic i coneixement mutu

A l'inici de la intervenció, hi ha un període d'observació, de recollida d'informació i de vinculació amb els membres del sistema familiar. Es fa una aproximació a la situació psicosocial de la família per detectar tant els factors de risc del menor i de la família, com les habilitats potencials que es poden fer servir des del sistema familiar mateix com a mecanismes facilitadors per promoure canvis. Aquesta fase acaba amb l'elaboració d'un pla d'intervenció familiar.

Fase d'implantació del pla d'intervenció familiar

En aquesta fase es posa en marxa el pla d'intervenció familiar dissenyat per a cada un dels casos. La durada d'aquesta fase depèn del ritme de canvi i d'evolució de cada cas, és a dir, segons quina sigui la valoració de l'assoliment dels objectius plantejats i segons la quantitat i la complexitat d'aquests. Els plans d'intervenció es revisen periòdicament, la qual cosa dóna lloc a noves propostes d'acord amb l'evolució familiar.

Fase d'avaluació i de distanciament

Aquesta etapa consisteix a preparar el final de la intervenció un cop que s'han assolit els objectius o bé només s'han aconseguit de forma parcial i no hi ha possibilitat de progressos posteriors. Es tracta de tancar el cas de la forma més adequada i amb les propostes que es valorin més adients per garantir el benestar dels menors.

FONTS DE FINANÇAMENT

Concert amb l'Institut Mallorquí d'Afers Socials, contracte de serveis amb l'Ajuntament de Sóller, i subvenció i contracte de serveis successius amb l'Ajuntament de Palma.

AVALUACIÓ DEL 2009

Perfil i nombre de famílies ateses

El nombre de famílies ateses ha estat 154. D'aquestes, 91 han estat derivades del Servei de Protecció del Menor, 60 dels Serveis Socials de l'Ajuntament de Palma i 3 de l'Ajuntament de Sóller.

Problemàtiques sociofamiliars més freqüents:

	Nre. de famílies
Falta de normes i/o límits o manca de consistència	109
Dificultats econòmiques	95
Supervisió deficient dels menors	54
Manca d'estimulació dels menors	49
Conflictivitat escolar	41
Manca de suport social	40
Parelles en crisi / problemàtica de parella	39
Habitatge inestable	32
Manca d'higiene	31
Menors amb problemes de salut mental	28
Absentisme escolar	28
Habitatge en males condicions o en condicions insuficients pel nombre de persones que hi viuen	27
Alimentació inadequada	25
Menors amb discapacitats	25
Pare o mare amb problemes de salut mental	23
Pare o mare amb addicció a substàncies tòxiques	22
Pare o mare amb discapacitat	21
Sobreprotecció dels menors	21
Pares o mares amb causes judicials	18
Parentalització dels menors	18

Tipologia familiar:

	Nre. de casos
Pares biològics	48
Famílies monoparentals	75
Nova parella*	25
Família extensa (acollidors temporals)	5
Família amb acolliment preadoptiu	1

**Amb la denominació «nova parella», designam les parelles que aporten fills d'anteriors relacions al nucli familiar actual.*

Menors atesos segons l'edat (comptant tots els menors de cada família):

Edat dels menors	Nins	Nines	TOTAL
Menys d'un any	4	2	6
1 any	5	9	14
2 anys	9	9	18
3 anys	13	12	25
4 anys	16	7	23
5 anys	7	15	22
6 anys	18	7	25
7 anys	9	13	22
8 anys	16	7	23
9 anys	13	8	26
10 anys	11	13	24
11 anys	7	6	13
12 anys	8	14	22
13 anys	10	8	18
14 anys	13	10	23
15 anys	6	6	12
16 anys	14	4	18
17 anys	3	3	6
TOTAL	182	153	340

Si relacionam aquesta taula i l'anterior, es pot veure que la població en la qual intervenim és força nombrosa, amb un mínim de 573 persones, ja que no és estrany que a les famílies hi hagi altres figures com padrins, oncles o germans majors d'edat respecte als quals també fem una intervenció i no es comptabilitzen.

Valoració i perspectives de futur

L'any 2009 ha estat, com ja comença a ser habitual, un altre any de canvis en l'equip de professionals del programa, però, alhora, de molta estabilitat en la intervenció en les famílies i d'una intervenció educativa que valorem de forma molt positiva.

Així, i per comparació a l'any anterior, s'ha reduït el percentatge de famílies en què s'ha tancat la intervenció durant el període d'observació perquè no han acceptat la figura de l'educador familiar, i també el percentatge de les que, després d'un temps d'intervenció, aquesta s'ha tancat sense haver assolit els canvis programats per millorar el benestar dels menors.

En conseqüència, ha augmentat el percentatge de famílies en les quals s'ha tancat la intervenció amb una valoració positiva (fins a un 42% del total de les famílies ateses de l'SPM i un 55% de les dels Serveis Socials de l'Ajuntament de Palma), és a dir que s'han assolit els objectius programats en el pla de feina per eliminar o reduir els factors de risc detectats.

Això no vol dir que en la resta de casos no s'hagin fet les intervencions necessàries per garantir el benestar dels menors i que s'hagin assolit parcialment els objectius o bé proposat alternatives a la família d'origen.

Enguany hem atès 154 famílies i 340 menors, i la nostra intervenció s'ha adreçat a més de 570 persones en total.

Pel que fa a les famílies ateses, la problemàtica sociofamiliar que hem afrontat com a educadors familiars ha estat molta, complexa i variada. A l'igual que en anys anteriors, les dificultats més habituals han estat la manca de normes i límits de les figures parentals cap als menors i la supervisió deficient d'aquests. Ara bé, les dificultats en la supervisió dels menors representen un percentatge semblant al del 2008 (35% del total), però destaca el gran augment de les famílies ateses amb la problemàtica de manca de normes i límits, que enguany ha suposat un 70% (l'any passat va ser del 55%).

D'altra banda, també cal remarcar l'augment de famílies amb dificultats econòmiques, que enguany han estat més del 61% del total (l'any passat només un 46%).

Però a banda d'aquests percentatges, pel que fa a les famílies amb dificultats econòmiques, volem deixar constància dels problemes que tenen en la seva quotidianitat i també la nostra intervenció. Parlam de famílies que no sempre tenen garantits l'habitatge, l'alimentació, el vestit, l'atenció educativa extraescolar o el transport, i que necessiten l'ajut d'uns serveis socials que cada cop han d'atendre més demandes que moltes vegades deixen de ser puntuals i són per cobrir necessitats de forma més constant.

Aquestes situacions de precarietat de les famílies no faciliten la intervenció educativa, ja que les dificultats econòmiques, la baixa autoestima i la inseguretat que provoquen fan que sovint les necessitats educatives o afectives dels menors passin a un segon pla.

Juntament amb això, continua també l'augment lent però progressiu de les famílies monoparentals (enguany un 48,7% del total); habitualment, són mares soles que, dins el context socioeconòmic anteriorment comentat, a més han d'afrontar una difícil conciliació familiar i laboral, acompanyada en ocasions d'una manca de suport social o familiar.

Per acabar el tema del perfil de les famílies ateses, volem esmentar les que podríem anomenar «d'intervenció crònica». En aquests casos, el ritme d'intervenció és més lent i menys intensiu del que és habitual en el nostre programa, i moltes vegades no es poden fer visites a les famílies totes les setmanes perquè hi ha la sensació d'estar desaprofitant el recurs de l'educador familiar. Aquesta situació inicialment ens fa qüestionar la continuïtat de la intervenció, ja que els canvis són molt lents i no se solen assolir totalment els objectius, però també és cert que es produeixen millores en la dinàmica familiar.

La intervenció en totes les famílies que hem atès a partir del programa s'ha adaptat i s'ha definit sempre de forma individualitzada. Així, s'han abordat els diferents aspectes que s'havien de treballar segons el seu origen i la consciència del problema, la motivació cap al canvi, les habilitats i les capacitats de les figures parentals, i l'edat i les característiques dels menors.

La nostra tasca s'ha orientat bàsicament a donar suport al sistema familiar per poder millorar les capacitats dels pares per criar, per a la qual cosa s'ha prioritzat que siguin aquests els que intervenen en els seus fills i no s'ha permès que els pares i mares deleguin les seves pròpies responsabilitats en l'educador.

A més a més, consideram que, en general, la feina s'ha executat de forma coordinada amb els diferents professionals de l'SPM i dels serveis socials d'atenció primària. Més enllà de les diferències que, com no pot ser d'altra manera, hi pot haver en el punt de vista que es té sobre alguns casos, percebem que l'opinió de l'educador familiar té pes i que la figura és valorada.

En relació amb la feina conjunta amb altres serveis, volem deixar constància de la tasca important que es du a terme i del suport que representen per a les famílies els recursos lúdics i educatius que s'ofereixen en horari d'horabaixa, ja que els menors poden disposar d'espais estructurats, aollidors i estimulants. D'altra banda, també cal dir que hi ha una gran manca d'aquests recursos a la part forana, ja que la majoria es concentren a Palma.

En sentit contrari, també volem esmentar la manca de suport i de resposta a les famílies per part dels recursos públics adreçats als menors amb problemes de salut mental. Encara que sempre hi ha casos que són excepcions, sovint ens hem trobat amb el descontent de les famílies i amb la saturació d'aquests serveis.

Pel que fa als aspectes metodològics i de funcionament del programa, hem de comentar que en valoram adequadament el disseny, ja que ha servit per assolir els objectius.

En els diferents espais de coordinació i de revisió de casos, s'han pogut compartir estratègies, comprendre els altres processos d'intervenció i ampliar i aprofundir la intervenció. Així, el treball a l'interior de l'equip ha estat una oportunitat per intercanviar experiències en intervenció familiar i, alhora, un repte per millorar les intervencions en les famílies amb dificultat.

Per a l'any vinent encara està pendent concretar amb l'equip quines qüestions de formació i de pla d'actuació es prioritzaran, encara que s'han proposat els temes següents:

- El treball educatiu amb dones afeblides.
- El desenvolupament dels infants de 0 a 3 anys.
- La teoria de sistemes.
- Posició de l'educador familiar en situacions de conflicte.

- Intervenció adreçada als pares d'infants amb discapacitats severes.

A més, hi ha una qüestió pendent que no s'ha pogut tractar durant aquest any: reflexionar sobre la conveniència d'incorporar accions grupals a la metodologia del programa.

VI. SERVEI D'OCUPACIÓ DE LA MANCOMUNITAT DES RAIGUER I ACCIONS OLOA

DESCRIPCIÓ DEL PROGRAMA

El Servei d'Ocupació sorgeix a partir de la iniciativa europea Youthstart en el bienni 1996-97, amb l'objectiu de crear una estructura de suport i d'assessorament per a joves de 16 a 20 anys a la Mancomunitat des Raiguer. El Servei s'ha ampliat i ha evolucionat fins al moment actual, en què l'edat de les persones beneficiàries comprèn tota la població en edat laboral.

El projecte està emmarcat en un conveni de col·laboració entre la Conselleria de Treball i Formació del Govern de les Illes Balears i la Mancomunitat des Raiguer. La Mancomunitat des Raiguer contracta el GREC per dur endavant la gestió del Servei d'Orientació i de les accions OLOA.

El Servei d'Ocupació ofereix a les persones usuàries la informació i l'orientació necessàries per facilitar-ne la inserció laboral, així com la possibilitat de participar en una borsa de treball. També es fa el seguiment de determinats usuaris i se'ls dona un suport més individualitzat.

L'equip de tècnics d'orientació que ha treballat en aquests projectes ha estat format per 2 persones (1 tècnic per al Servei d'Ocupació i 1 tècnic per a les accions OLOA).

OBJECTIUS

Generals:

- Facilitar els processos d'inserció i/o millora laboral dels col·lectius atesos pel Servei d'Ocupació.
- Establir i mantenir una coordinació amb els recursos extracomarcals i intracomarcals.
- Desenvolupar accions de caire sociolaboral i professional dirigides a informar i assessorar les persones usuàries del Servei d'Ocupació i facilitar-los la inserció sociolaboral.
- Mantenir un espai permanent d'observació, d'anàlisi i de prospecció de la realitat sociolaboral de la Mancomunitat des Raiguer.

POBLACIÓ DESTINATÀRIA

El programa s'adreça a la població de la Mancomunitat des Raiguer. Atén una població en edat de fer feina i amb necessitat d'informació, assessorament o

suport dins l'àmbit laboral i, més concretament, el col·lectiu de persones desocupades i el col·lectiu de dones.

METODOLOGIA

El programa consta d'accions diferenciades, una divisió per facilitar la sistematització i la valoració de la feina i una altra de més pràctica que dona una atenció integral a la persona usuària i que ofereix una resposta global a les seves necessitats sociolaborals.

El fet de ser un procés implica que aquest sigui dinàmic i les accions no sempre siguin seqüencials ni estiguin ordenades. Se solen mesclar en el temps i segons les necessitats de les persones en procés d'orientació.

Des del moment en què la persona usuària es posa en contacte amb el Servei d'Ocupació, el procés, a grans trets, és el següent:

L'entrevista es pacta entre la persona usuària i el tècnic o tècnica corresponent mitjançant una cita prèvia. Aquest primer contacte normalment és telefònic.

Un cop que la persona usuària arriba al Servei d'Ocupació, és atesa pel personal tècnic assignat i comença l'entrevista personal inicial. Som conscients que en aquest primer contacte ho desconeixem tot de la persona que ha de ser atesa, o gairebé tot: les expectatives, les pors, les potencialitats, la demanda... Per això, el nostre primer esforç se centra a crear un clima de confiança entre el tècnic o tècnica i la persona usuària perquè, a poc a poc, puguem arribar a conèixer i entendre què demana i què necessita.

Sovint, després d'introduir nous plantejaments en la primera entrevista, la persona usuària torna amb una idea més clara de quina és la seva demanda i de quina manera la pot ajudar el nostre servei.

Un cop que acaba l'entrevista personal inicial i que s'ha fet el diagnòstic de les necessitats i les demandes, la informació resulta una acció fonamental. Aquesta pot ser de formació, contractes, mercat laboral, oportunitats d'ocupació, teletreball, nous jaciments d'ocupació, beques o de qualsevol altre tipus.

Un indicador clar és l'alt percentatge de persones que acudeixen al nostre servei amb la intenció de poder optar a la gestió d'ofertes que organitza el Servei d'Ocupació. Sovint, en el transcurs de l'entrevista personal inicial, la seva demanda canvia i s'amplia i, d'una manera pactada, s'inicia un procés d'orientació que preveu diferents accions (informativa, de preinscripció, analítica, de recerca, etc.).

Aquest procés individual es complementa amb accions d'orientació en grup i de recerca de feina adaptades als diferents grups que sorgeixen.

El Servei d'Ocupació gestiona ofertes de feina i demandes de personal de moltes empreses. Setmanalment, actualitza l'oferta i la demanda de llocs de feina i remet els usuaris als diferents punts d'informació. Aquestes ofertes són compartides amb la Xarxa d'Orientació Laboral.

FONTS DE FINANÇAMENT

Contracte amb la Mancomunitat des Raiguer.

AVALUACIÓ DEL 2009

Nombre d'usuaris i accions fetes

El nombre d'usuaris del Servei d'Orientació ha estat de 213, que s'han distribuït de la manera següent:

Nombre d'usuaris atesos

	1r quadrimestre	2n quadrimestre	Total
Orientació general	126	36	162
Orientació reforçada	22	29	51
Total	148	65	213

Valoració i perspectives de futur

enguany es continua notant de forma evident com la crisi econòmica afecta el mercat laboral. Això ha implicat, de forma progressiva però constant, una reducció de les ofertes de feina i un augment del nombre de demandants.

Després de l'augment del nombre de demandants de feina de l'any passat, enguany s'ha estabilitzat. S'ha de tenir en compte que, com ja hem destacat en altres memòries, el Servei d'Ocupació ja funcionava al límit de les seves possibilitats tècniques.

El 2009 ha estat un any complicat perquè, a les dificultats de trobar feina, s'hi ha sumat la saturació dels recursos formatius. L'oferta de formació ocupacional no ha estat suficient per cobrir la demanda i les necessitats que hi havia. Això ha impedit que molts d'usuaris amb necessitats formatives i sense feina no poguessin aprofitar aquest període a l'atur per formar-se.

Una característica comuna a molts d'usuaris és el desconeixement que tenen del mercat laboral. Aquest fet es troba bàsicament en els joves (perquè mai no hi han estat) i els més grans (perquè durant molts d'anys han estat «aïllats» de l'evolució del mercat laboral). En aquests darrers mesos hi ha hagut un canvi en el perfil dels demandants de feina, ja que hem començat a

trobar un nombre significatiu de persones que durant tota la seva vida havien fet una feina determinada (molt especialitzada) i ara estan molt desorientades i tenen una formació laboral molt específica.

Tot i que el perfil dels usuaris del Servei d'Ocupació de la Mancomunitat des Raiguer és molt variable, hi ha un perfil tipus que és molt comú, això és: dona o home de més de 45 anys sense formació i amb una experiència laboral en llocs de feina molt especialitzats.

Així doncs, l'edat continua essent un factor determinant amb vista a la inserció laboral. Les persones més grans de 45 anys, en especial les dones, tenen moltes dificultats per trobar un lloc de feina. Haver de competir amb el factor edat suposa un entrebanc que només es pot superar amb formació, canvi d'aptituds i orientació de la feina. També és important tenir en compte les dificultats que suposa per a moltes dones accedir al món laboral sense poder deixar de banda les càrregues familiars.

El permís de conduir, as Raiguer, es continua revelant com a requisit indispensable per aconseguir moltes incorporacions al món laboral als afores. Les dones i els homes més grans de 40 anys representen el col·lectiu amb més dèficit en aquest aspecte.

El 2009 és el darrer any en què el GREC gestionarà el Servei d'Ocupació de la Mancomunitat des Raiguer. Aquest fet s'ha esdevingut per la negativa del SOIB al fet que terceres entitats gestionin serveis d'ocupació.

Després d'aquests 13 anys de feina, estam satisfets de la tasca que hem dut a terme, que ha ajudat els usuaris de la Mancomunitat en el procés d'inserció laboral.

VII. ITINERARI INTEGRAT D'ORIENTACIÓ I ACOMPANYAMENT PER A LA INSERCIÓ SOCIOLABORAL DE LA POBLACIÓ PENITENCIÀRIA

DESCRIPCIÓ DEL PROGRAMA

Aquest programa vol donar resposta a la necessitat de suport que tenen les persones que surten del Centre Penitenciari per inserir-se socialment i laboralment, necessitat constatada a partir de l'experiència de la feina del GREC a la presó des de l'any 1996.

Actualment, aquest programa (mantingut de manera ininterrompuda des de final de 1998) és un itinerari d'orientació i acompanyament per a la població penitenciària inclòs dins la Xarxa d'Orientació Laboral del SOIB.

Durant el període passat (de l'1 de novembre de 2008 al 31 d'octubre de 2009), les diferents accions del programa han estat implantades per 14 tècnics dividits en tres subequips i que han atès diferents grups de població executant accions diferents.

Un primer subequip ha treballat amb els reclusos que es troben en el segon grau de tractament penitenciari. El segon subequip s'ha centrat específicament en els reclusos que es troben en el mòdul de joves, també classificats en el segon grau. Ambdós equips es responsabilitzen de les accions d'intervenció en règim tancat.

El tercer subequip ha atès les persones que ja es trobaven en el tercer grau penitenciari, en llibertat condicional, en llibertat total, amb mesures alternatives o classificats segons l'article 100.2. Aquest equip de tècnics s'encarrega de desenvolupar les accions en règim obert i semiobert recollides en el projecte del programa.

OBJECTIUS

L'objectiu general és atendre integralment les persones usuàries per tal que puguin superar els entrebancs que en dificulten la integració familiar, social i laboral. Aquest objectiu es du a terme promovent-ne la inserció laboral i la millora de l'ocupabilitat, així se'n possibilita la reinserció social.

POBLACIÓ DESTINATÀRIA

Les persones destinatàries del programa són els reclusos i exreclusos del Centre Penitenciari de Mallorca i persones que compleixen o han complert mesures alternatives. Més concretament:

- De les accions en règim tancat: reclusos en el segon grau de tractament penitenciari (règim ordinari) que tinguin proper el pas al tercer grau o a la llibertat (entenent com a proper menys d'un any aproximadament).

Els joves que es troben en el mòdul 10 poden participar en les accions encara que tinguin prevista una sortida més llunyana en el temps.

- De les accions en règim obert i semiobert: reclusos que estan en el tercer grau de tractament penitenciari, en llibertat condicional, en llibertat total o bé compleixen o han complert alguna mesura alternativa a la presó.

METODOLOGIA

El servei d'acompanyament cap a l'ocupació de la població penitenciària preveu la intervenció per preparar per a la sortida dins el Centre Penitenciari i el seguiment durant el procés d'adaptació en sortir-ne, ja sigui en semilibertat o llibertat total, amb la finalitat de millorar-ne les possibilitats d'inserció laboral i social.

Si bé es considera desitjable que els processos es comencin des del règim tancat, els destinataris del programa poden iniciar el contacte i/o el seguiment en qualsevol situació penitenciària (règim tancat, semiobert o obert).

Una bona part dels usuaris del programa arriben a partir del contacte directe amb els tècnics, atesa la presència contínua d'aquests al Centre Penitenciari. En el cas de l'equip que intervé en les persones que es troben en el segon grau de reclusió el contacte als mòduls, el contacte és diari, i en el cas de l'equip que atén persones en el tercer grau, el contacte es fa en un espai d'informació al CIS i la Unitat de Mares com a mínim tres vegades a la setmana.

Per la nostra llarga trajectòria com a servei específic d'orientació, hi arriben persones directament; una altra via d'entrada habitual és mitjançant derivació d'altres professionals, tant del Centre Penitenciari com de recursos comunitaris.

Des d'aquest programa es treballa bàsicament de manera individual amb un educador com a referent. Es dóna una gran importància a la primera entrevista i a un diagnòstic de necessitats i potencialitats de cada una de les persones que, després dels primers contactes, estan interessades a iniciar un procés; a més el Servei valora la idoneïtat de la seva demanda i el moment en què es troba. Posteriorment, es dissenya el projecte d'intervenció individualitzat amb cada persona, en què es marquen els objectius, les estratègies i les activitats necessàries del procés de cada un dels usuaris, i la temporalització corresponent.

També es preveu la intervenció en grup com a part d'aquest itinerari integrat d'orientació a partir d'accions complementàries establertes en el projecte i en les quals han participat els usuaris que mantenen un procés educatiu individual. Durant aquest període s'han dut a terme les activitats grupals següents:

- Espai grupal «Treballant el paper» per a joves al mòdul 10 del Centre Penitenciari.
- Tallers de capacitació laboral i competència prosocial.
- Sortides programades.
- Grup de recerca activa de feina en règim obert i semiobert.

L'acompanyament personalitzat i el suport d'un tècnic educador són els punts clau de la metodologia utilitzada i amb la qual es produeix un procés d'aprenentatge permanent. La persona usuària rep una atenció individualitzada i flexible, sempre adaptada a les seves necessitats i a cada moment de l'itinerari. Es parteix del principi de participació i d'implicació dels usuaris en totes les activitats del projecte: l'usuari és el protagonista del seu propi procés, s'acorden amb ell els objectius i s'estableix un ritme comú com una manera de generar dinàmiques de responsabilització.

Aquest procés d'orientació individual amb acompanyaments presencials suposa un increment de les possibilitats d'èxit i d'aprenentatge per a la persona.

La intervenció per a la inserció s'entén de manera global. No es pot dur a terme un procés de qualitat cap a l'ocupació i la inserció social de la nostra població objectiu sense considerar-lo amb una perspectiva integral.

Encara que l'aspecte laboral sigui molt important i condicioni el procés des del primer moment, també s'aborden les dificultats detectades en altres àmbits que afecten i limiten el procés d'inserció de cada usuari i que habitualment són necessitats prioritàries (aspectes sanitaris, personals, gestions diverses amb les administracions, etc.).

Amb la nostra població, els objectius prelaborals referits a la capacitació transversal i a les competències prosocials suposen una estratègia clau cap a la inserció.

Un altre eix de la nostra intervenció és la mobilització i l'articulació de tots els recursos i serveis necessaris per al procés de cada usuari, la qual cosa implica un important nombre de coordinacions amb recursos molt variats, tant els que hi ha disponibles al Centre Penitenciari com els de la comunitat. La finalitat sempre és fomentar l'assoliment dels objectius amb la major coherència i efectivitat possible en les intervencions.

FONTS DE FINANÇAMENT

Subvenció de la Conselleria de Treball i Formació del Govern de les Illes Balears, i subvencions complementàries de l'Obra Social Sa Nostra i la Conselleria d'Esports i Joventut del Govern de les Illes Balears.

Perfil i nombre d'usuaris

El perfil dels usuaris és el que ja s'ha descrit en l'apartat anterior referit als destinataris del programa.

Durant el període 2008-2009, s'han atès 607 persones. D'aquestes, amb 261 s'ha fet un procés de seguiment individualitzat. Amb les 317 restants s'han dut a terme accions puntuals d'informació i suport, o bé perquè a aquestes persones els ha estat suficient aquest tipus d'intervenció, o bé perquè no s'adequaven al perfil definit en el projecte. Aquest tipus d'atenció de caire puntual suposa un important volum de feina per a l'equip, però es valora com una eina molt útil per poder donar una resposta eficaç a l'elevat nombre de demandes d'orientació que es produeixen.

Respecte a les característiques de les persones ateses i segons les dades corresponents al període 2008-2009, no hi ha hagut gaires canvis respecte a anys anteriors, encara que podem comentar-ne alguns aspectes rellevants:

- El col·lectiu atès es continua ajustant al definit en el projecte inicial, tenint en compte la variació de criteri en el cas dels usuaris més joves que es troben en el mòdul 10 del Centre Penitenciari (menors de 23 anys). Pel que fa a aquest col·lectiu, el criteri de selecció d'usuaris referit a la proximitat temporal de la sortida en llibertat s'amplia i deixa de ser un criteri d'exclusió. A més, disposen d'un educador específic i un espai grupal diari dins el mòdul on treballen hàbits formatius i laborals mitjançant l'aprenentatge d'una feina.
- Respecte a la via d'entrada a l'itinerari, cal destacar que un 82,4% dels usuaris ho ha fet a partir de contactes directes amb el servei. L'increment progressiu d'aquesta xifra respon, en bona part, a la tasca que es fa als espais d'informació, tant al CIS i a la Unitat de Mares com als diferents mòduls del centre. Durant el període 2008-2009 no s'ha deixat d'ampliar la presència i les accions del nostre servei dins els centres penitenciaris. Un 12,3% de les persones beneficiàries han arribat derivades dels Serveis Socials Penitenciaris.
- La principal demanda inicial continua essent el suport per cercar feina, amb un 30,3%. La demanda de formació s'ha incrementat fins a un 19,2%, i amb un 17,6% apareix el suport per a la sortida de presó. Aquestes xifres reflecteixen la situació actual del mercat laboral, en què hi ha moltes dificultats per tenir èxit en la recerca de feina, i els treballadors no ocupats cerquen alternatives per aprofitar el temps i augmentar les seves possibilitats d'inserció amb l'orientació del tècnic.
- Respecte a la distribució per edat i sexe, un 92% dels nostres usuaris eren homes i el 50% es troba entre 26 i 45 anys.
- Es continua mantenint la tendència observada en els darrers anys d'augment progressiu del nombre d'usuaris joves (41% entre 18 i 25

anys), mentre que es redueix el percentatge d'usuaris dins la franja d'edat majoritària de 26 a 45 anys.

- Es manté la coincidència del percentatge de dones ateses amb el percentatge general de dones recluses respecte al total de població penitenciària espanyola. Enguany aquests dos percentatges s'han reduït simultàniament a un 8% de dones. Aquest perfil és especialment rellevant no tant pel nombre sinó per la dedicació que requereixen ateses les dificultats que duen associades (càrregues familiars, escassa experiència laboral, baixa formació, dependència econòmica...). A causa de l'obertura de la Unitat de Mares a Palma, la inversió d'hores d'intervenció adreçada a les dones encara ha augmentat més.
- La majoria dels usuaris ha nascut a les Illes Balears (49,4%), xifra que s'aproxima al percentatge del període passat, de manera que s'atura la tendència indicada en les darreres memòries cap a la disminució del nombre d'usuaris nascuts a les Balears. El 24,1% són nascuts a altres comunitats espanyoles (principalment Andalusia i Castella-la Manxa), i baixa mínimament el percentatge de persones estrangeres, que se situa en un 26%. La població immigrant és especialment visible al mòdul de joves i, en general, en la gran quantitat de demandes que continuem atenent. Majoritàriament, es tracta de persones sense regularitzar i, en molts de casos, també sense documentació. Aquestes mancances suposen un greuge afegit a una situació ja complexa (desarrelament, etc.) i, juntament amb l'existència d'antecedents penals, anul·la qualsevol possibilitat de dur a terme un procés d'ocupació en sortir de la presó.
- Un 99,6% dels nostres beneficiaris són persones amb algun tipus de problemàtica sanitària, en què s'inclouen malalties físiques i psíquiques, a més de les addiccions a tòxics.
- La presència de problemàtica tòxica continua essent una de les més grans dificultats per a la reinserció, ja que determina tant el desenvolupament de la nostra feina com els resultats. Enguany, un 54,8% dels usuaris reconeixien qualche tipus de problemàtica tòxica (moltes persones no volen donar aquest tipus d'informació). Es continua observant un nombre significatiu d'usuaris amb addicció a l'alcohol i que no reconeix el problema.
- El nombre de persones ateses amb patologia dual es manté (4,2% de beneficiaris amb diagnòstic de malaltia mental).
- Respecte al perfil laboral, un 42,1% fa més de dos anys que no treballa, un 22,2% fa entre 6 mesos i un any que no fa feina i un 19,2% fa menys de 6 mesos. El percentatge de persones que no han fet feina mai s'ha reduït a la meitat, amb un 3,5%. La majoria, un 34,9%, continua presentant una història laboral marcada per molts de canvis i inestabilitat, i s'ha incrementat el percentatge de persones que presenten una àmplia experiència laboral, amb un 26%.

- Durant aquest període s'ha continuat reduint el percentatge de persones sense graduat escolar: un 44% dels beneficiaris. En segon lloc, hi ha els beneficiaris amb graduat escolar (EGB): un 29,5%. Encara hi ha un percentatge del 2,3% de persones analfabetes.
- Només un 23% disposa d'habitatge propi, o bé llogat o bé en propietat. Aquest nombre ha minvat en els darrers anys i s'ha estabilitzat durant aquest període. Un 57,5% té un familiar o amic que l'acull, i un 9,6% no té cap possibilitat de disposar d'un habitatge.
- A més d'haver-se generalitzat el fet que els beneficiaris no tenen les necessitats bàsiques cobertes i necessiten una solució econòmica urgent, durant aquest període hem detectat l'augment de persones amb mancances econòmiques que no els impedeixen cobrir les seves necessitats bàsiques però que limiten de manera important el procés cap a l'ocupació.
- S'ha incrementat molt el temps en què els beneficiaris estan a l'atur abans de trobar feina. Això, unit a la dificultat per accedir a processos formatius, ha generat un increment dels estats de frustració, ansietat i desmotivació, la qual cosa dificulta els processos.
- Respecte als joves interns al centre penitenciari, hem detectat un canvi de perfil amb l'augment del nombre de persones nascudes a Mallorca que provenen de barris amb dificultat social. A més, durant aquest període hem observat altres característiques, com ara l'augment del nombre de joves amb fills, la generalització de pautes de policonsum i normalització del consum d'alcohol, la perpetuació de valors propis de l'adolescència, etc. Molts dels joves ja provenen de centres de reforma i en molts de casos encara no estan classificats (preventius). També hi ha un augment de delictes d'agressió.

Accions fetes

Les persones ateses en cada un dels dos grups d'accions del programa, des de novembre de 2008 a octubre de 2009, foren les següents:

	Usuaris amb expedient	Usuaris puntuals (no expedient)	Total usuaris
Accions en règim tancat	130	204	334
Accions en règim obert i semiobert	149	105	254
Persones indocumentades amb accions de seguiment	11	8	9
TOTALS	261*	317	607

**El total d'usuaris amb expedient és diferent de la suma de persones amb accions en règim tancat i en règim obert, ja que hi ha hagut 18 usuaris amb accions de seguiment que s'han beneficiat dels dos grups d'accions (inici de seguiment a règim tancat i continuïtat a règim semiobert o obert).*

Resulta molt difícil explicar de forma resumida la feina que s'ha fet, perquè la diversitat de les persones ateses i l'aposta per l'abordatge individualitzat han generat distints processos d'inserció, amb diferències significatives quant al tipus d'acompanyaments, a la intensitat i la periodicitat del suport donat, i als continguts i els objectius de la intervenció.

Les taules que hi ha a continuació són el reflex del volum de feina executat i corresponen només a les 261 persones amb les quals s'ha fet un procés de seguiment individual.

Accions per al disseny de projectes d'intervenció individuals:

	Nombre d'accions fetes
Accions de diagnòstic	1251
Accions d'elaboració i de revisió de projectes individuals	1030
TOTAL	2281

Accions d'execució dels projectes d'intervenció individuals:

	Nombre de beneficiaris	Nombre d'accions fetes
Execució de projectes individuals dins les accions en règim tancat	113	2987
Execució de projectes individuals dins les accions en règim obert i semiobert	141	7204
TOTAL	254	10191

Accions més freqüents durant l'execució dels projectes d'intervenció individuals:

	Nombre d'accions fetes
Intervenció en l'àrea laboral	2002
Intervenció en l'àrea formativa	1681
Accions de coordinació	1262

Les accions d'intervenció específica en l'àrea laboral i formativa són les activitats més habituals i impliquen aspectes com la motivació, la capacitació, la recerca de feina, el seguiment de la inserció, acompanyaments al lloc de feina o de formació, etc.

Les accions de coordinació amb altres recursos també resulten especialment significatives, amb un total de 188 persones que s'han beneficiat directament d'aquest tipus d'accions durant el període 2008-2009.

Accions de grup:

Acció	Total de participants	Total d'hores
Espai grupal «Treballant el paper» al mòdul de joves (2 grups)	32	Espai diari de 9.30 a 13.00 h i dimarts de 17.00 a 19.00 h
Tallers de capacitació laboral i competència prosocial en règim tancat, obert i semiobert (9 grups)	147	245
Sortides programades en règim tancat i semiobert (13 grups)	81	108
Espai grupal de salut i feina	12	9
Grup de recerca activa de feina en règim obert i semiobert (espai fix)	37	480

Recursos emprats

Com ja s'ha assenyalat, la coordinació amb professionals, recursos i entitats és fonamental per al desenvolupament d'aquest projecte, ja que la feina que es fa requereix tots els recursos exteriors disponibles.

Durant aquest període, ens hem coordinat amb més de 60 entitats o institucions (i amb diferents recursos dins moltes d'aquestes).

Per les característiques i el marc d'actuació del nostre programa, cal destacar la relació amb els diferents professionals del Centre Penitenciari, la Unitat de Mares (UM) i el Centre d'Inserció Social (CIS).

A més de les accions de coordinació que formen part dels processos individuals i es donen de manera contínua segons les necessitats de cada cas, es mantenen els següents espais periòdics de caire més general:

- Reunions amb el director del Centre Penitenciari, el CIS i la Unitat de Mares.
- Reunió setmanal amb la sotsdirectora de Tractament del Centre Penitenciari.
- Reunió setmanal amb l'equip tècnic del CIS i la UM i altres entitats col·laboradores.
- Reunió quinzenal amb l'equip tècnic del mòdul 10 (joves).
- Reunions mensuals amb els equips tècnics del mòdul 8 (dones) i 12 (mòdul de respecte).
- Reunió mensual amb les diferents entitats que treballen el tema de les drogodependències al Centre Penitenciari (GAD).

Valoració i perspectives de futur

Després de 10 anys de funcionament, aquest itinerari per a població penitenciària és un programa consolidat, tant a la Xarxa d'Orientació Laboral del SOIB com dins els centres penitenciaris de Mallorca.

El projecte s'ha desenvolupat segons el que estava previst, i consideram que, no tan sols hem arribat satisfactòriament a la població destinatària, sinó que a més hem iniciat processos per millorar aquesta accessibilitat: elaboració d'un pla de difusió, més temps dedicat als espais d'informació, etc.

Aquest any hem ampliat la intervenció als dos centres penitenciaris nous: la Unitat de Mares i el Centre d'Inserció Sociolaboral, per tant s'ha fet la tasca de posar en marxa el servei en aquests centres, amb el que tot això implica: noves normatives de funcionament del centre, noves figures professionals, difusió del projecte, establiment de línies conjuntes de feina i coordinació, etc. Amb vista al pròxim període, ens marcem consolidar el projecte en aquests nous centres, així com valorar i marcar línies de feina conjunta per tal d'aprofitar tots els recursos, evitar duplicitats i adaptar-nos a una nova realitat penitenciària.

L'obertura del nou local per atendre els usuaris i fer la recerca de feina amb els mitjans que hi ha a disposició seva ha estat una gran millora de qualitat del servei.

Hi ha hagut una flexibilització i un augment de les mesures telemàtiques i els articles que afavoreixen la inserció, i una flexibilitat en el règim de vida penitenciari. Això ha facilitat que interns amb un règim de vida ordinari (tancat) poguessin gaudir de permisos diaris per fer formació o tractament o una preparació per a la sortida. Amb els joves ha estat una mesura molt positiva, ja que ha facilitat continuar processos formatius que s'havien aturat per l'entrada a presó. Aquesta mesura ha estat molt útil amb vista a la inserció sociolaboral de les persones recluses. Respecte al servei, ha suposat un augment de la intervenció, ja que tot plegat requereix un control, un acompanyament i una supervisió exhaustius.

Pel que fa a la intervenció al mòdul de joves, hi ha un augment considerable de joves que han pogut gaudir de beneficis penitenciaris (article 100.2, tercers graus, permisos, etc.) com a resultat del procés seguit, cosa que ha facilitat el procés d'inserció i el contacte amb l'exterior.

Consideram que la nostra intervenció ha estat significativa, tant pel que fa a la quantitat de persones ateses com, sobretot, per la qualitat de l'atenció donada als usuaris del servei. La intervenció adreçada als 261 usuaris en seguiment s'ha adaptat al pla de feina acordat amb cada un d'ells (projectes d'intervenció), i s'ha registrat una mitjana de 63,5 accions individuals amb cada usuari, a les quals cal afegir la part corresponent de les accions grupals dutes a terme (1.698 hores en total). Aquestes xifres no són gaire representatives, ja que la quantitat d'intervencions pot variar molt d'un usuari a l'altre, i cada acció pot tenir una durada molt diferent (des de mitja hora fins a deu hores).

També valoram com a significatives les accions puntuals fetes amb altres 317 persones que, per diferents motius, no han arribat a iniciar l'itinerari però que s'han beneficiat d'una orientació i una informació adaptada a les seves necessitats. Com ja hem comentat, aquest tipus de servei cobreix una necessitat bàsica i immediata d'atenció de la població penitenciària i suposa un important volum de feina per als educadors.

La valoració del grau d'assoliment dels objectius de les diferents accions del projecte és molt positiva, i més encara si s'avaluen els processos individuals de cada un dels usuaris atesos, ja que, encara que no hi hagi hagut una inserció laboral en tots els casos, s'han produït importants millores en tots els aspectes que condicionaran directament una inserció futura.

Considerant el perfil objectiu al qual ens adreçam, les importants dificultats afegides que presenta de manera generalitzada (baixa qualificació laboral i formativa, etiquetatge social, desconexió del mercat laboral, manca d'habilitats socials, etc.) i la situació actual del mercat laboral, en la gran majoria dels casos aquesta feina per millorar les seves possibilitats de d'ocupació configura la part més significativa de l'acompanyament, tant des del punt de vista dels resultats com de la utilitat i la satisfacció tècnica.

Durant aquest període s'ha tornat a arribar a un percentatge d'insercions laborals del 60% respecte al total de persones amb les quals s'ha fet una recerca de feina. D'acord amb el que hem exposat, suposa una xifra més que acceptable, sense oblidar que la resta continua fent el procés cap a l'ocupació. Els processos per a la inserció laboral es dilaten i el treball preparatori, previ a la recerca de feina, adquireix encara més protagonisme.

Un altre aspecte que cal valorar és la intervenció grupal desenvolupada, ja que se n'ha tornat a demostrar l'eficiència quant a l'aprofitament dels recursos disponibles i l'efectivitat, atès que facilita l'avanç en la intervenció individual. Davant l'increment de la demanda, l'allargament dels processos i la limitació dels recursos personals, aquesta metodologia resulta fonamental. De fet, s'ha mantingut l'augment de les activitats grupals iniciat l'any anterior.

Respecte al perfil de les persones ateses, es manté un any més com a problemàtica més nombrosa la de caire sanitari, especialment d'addicions a tòxics, a la qual s'afegeix la falta de recursos diversificats per al tractament. Per comparació a anys anteriors, caldria destacar l'augment de població jove, el manteniment de població immigrant irregular sense opcions d'ocupació, el perfil de dones soles amb càrregues familiars i problemàtiques afegides i la continuïtat de prevalença de casos amb mancances econòmiques importants.

Un altre aspecte que cal destacar és la diversificació del perfil d'usuaris: La situació econòmica i laboral actual ha generat que ens arribin demandes d'ajuda per part de persones amb un perfil formatiu i laboral més elevat.

VIII. PROGRAMA DE REHABILITACIÓ PSICOSOCIAL I INSERCIÓ SOCIOLABORAL DE RECLUSOS AMB MALALTIES MENTALS

DESCRIPCIÓ DEL PROGRAMA

En la població reclusa del Centre Penitenciari hi ha un grup de persones amb problemàtica greu de salut mental, encara que no sempre estigui diagnosticat. A aquesta situació de malaltia mental, s'hi afegeixen unes necessitats específiques pròpies de la població reclusa que dificulten encara més l'estada a la presó, i sobretot el seu procés d'inserció social, laboral i familiar.

Aquest projecte pretén atendre aquestes necessitats, millorar la qualitat de vida d'aquestes persones mentre estan al centre penitenciari i facilitar-ne el procés d'inserció.

Aquesta memòria correspon al període de gener a desembre de 2009. Durant aquest any el nombre d'educadors ha variat entre 2 i 4 educadors.

OBJECTIUS

La finalitat del programa és que les persones recluses amb malalties mentals cròniques millorin quant a qualitat de vida i puguin afrontar unes millors condicions en el seu procés d'inserció.

POBLACIÓ DESTINATÀRIA

Els destinataris són els reclusos del Centre Penitenciari de Mallorca amb problemes de salut mental, amb un any d'estada com a mínim, en règim de segon grau.

METODOLOGIA

Aquest projecte pretén atendre les persones recluses que pateixen un trastorn mental crònic, i oferir acompanyament i suport respecte a les seves necessitats específiques provocades per la situació de reclusió i malaltia mental crònica. L'objectiu és millorar la seva qualitat de vida, primerament durant l'estada a presó i posteriorment en el procés d'inserció social.

La intervenció es planteja individualment i en grup a les primeres fases d'intervenció, i s'amplia en l'àmbit familiar i en la coordinació amb recursos comunitaris a mesura que s'avança en la intervenció del cas. Les fases metodològiques del projecte són les següents:

Fase de prediagnòstic

- Derivació de casos susceptibles d'incorporar-se al programa.
- Acceptació o no dels casos segons els criteris establerts prèviament en el programa.
- Observació per aclarir la situació de la persona en relació amb la seva problemàtica de salut mental.
- Emissió del prediagnòstic de la malaltia mental (aproximació) i alta en el programa.

Fase d'intervenció en règim tancat

- Observació i establiment del vincle educatiu: mitjançant tutories individuals i participació de l'intern en activitats de grup.
- Elaboració del diagnòstic educatiu i del projecte educatiu individual (PEI).
- Execució del PEI de cada usuari a partir del seguiment individual, de les accions en grup planificades i de la mobilització dels diferents recursos del Centre Penitenciari i dels comunitaris que siguin necessaris.
- Revisió i avaluació constant del PEI.
- Preparació de permisos de sortida de presó.

Fase de preparació per a la sortida en llibertat

- Seguiment mitjançant tutories individuals.
- Preparació de permisos de sortida de presó i contacte amb la família.
- Contacte amb recursos comunitaris de salut mental.
- Contacte amb altres recursos comunitaris segons les necessitats de cada cas (toxicomanies, Serveis Socials...) mitjançant permisos ordinaris, extraordinaris i flexibilització del règim de vida penitenciari.

Fase d'intervenció en llibertat

- Seguiment individual mitjançant tutories i acompanyaments.
- Intervenció familiar.
- Derivació a recursos comunitaris de salut mental i generals, i seguiment d'aquest procés.

FONTS DE FINANÇAMENT

Ministeri de Sanitat i Política Social, Conselleria d'Afers Socials del Govern de les Illes Balears i Fundació La Caixa.

AVALUACIÓ DEL 2009

Perfil i nombre d'usuaris

Durant l'any 2009 han estat proposats per valorar-ne l'alta en el programa 80 casos i s'ha intervingut en 25 persones i 12 famílies. S'han donat de baixa 2 persones, l'una per trasllat al psiquiàtric penitenciari i l'altra per consecució d'objectius.

Les taules següents mostren el perfil dels 25 casos, 24 homes i una dona, dels quals s'ha fet el seguiment durant aquest període:

Edat de les persones ateses:

	Nombre d'usuaris
De 18 a 25 anys	2
De 26 a 35 anys	5
De 36 a 45 anys	3
De 46 a 55 anys	2
Més de 56 anys	2
TOTAL	25

Diagnòstic de malaltia mental de les persones ateses:

	Nombre d'usuaris
Esquizofrènia, psicosi	10
Trastorn depressiu	3
Trastorn en el control d'impulsos	4
Trastorn bipolar	3
Trastorn en l'alimentació	1
Trastorn de la personalitat	5
Trastorn esquizoafectiu	1
TOTAL	27

**El total de persones ateses (25) no coincideix amb el total de diagnòstics (27), ja que cada persona té més d'una malaltia diagnosticada.*

Història de drogodependència de les persones ateses:

	Nombre d'usuaris
Sí	23
No	2
TOTAL	25

Contacte previ a l'entrada a presó amb recursos de salut mental:

	Nombre d'usuaris
Sí	12
No	9
Es desconeix	4
TOTAL	25

Temps de condemna de les persones ateses:

	Nombre d'usuaris
Menys de 2 anys	15
De 2 a 5 anys	4
De 6 a 10 anys	2
D'11 a 15 anys	4
TOTAL	25

Accions fetes

- Accions de recollida d'informació per valorar la incorporació o no en el programa dels diferents casos derivats. Hi ha hagut 80 casos derivats per diferents professionals al llarg del període. De tots aquests, s'ha recollit la informació necessària per mitjà d'entrevistes amb els diferents professionals (metges, treballadors socials, psicòlegs, juristes, educadors, funcionaris, etc.) per poder valorar-ne l'entrada en el programa. Aquesta tasca implica molt de temps, ja que la informació no està sistematitzada ni està inclosa en un mateix expedient.
- El seguiment individual dels 25 casos seleccionats ha tingut una periodicitat diferent per a cada un i segons cada moment en què es trobava la intervenció, encara que el més habitual ha estat veure els interns individualment dos cops per setmana al Centre Penitenciari i amb una periodicitat molt intensiva, i fer acompanyaments presencials en els casos en què han sortit en llibertat. Dels casos en seguiment, es té un diagnòstic de totes les àrees vitals i un projecte educatiu.
- Preparació i acompanyament de 8 permisos de 4 de les persones ateses. Es tracta de planificar el permís, preparar la família si es considera necessari, acompanyar els usuaris físicament durant aquests dies per fer gestions, donar-los a conèixer recursos i posar-los-hi en contacte, organitzar el lleure, etc. En definitiva, donar-los suport en les noves activitats de la vida en llibertat que de vegades els comporten una gran càrrega d'ansietat.
- Preparació d'una vida en llibertat amb 7 persones. Es tracta de preparar les persones que es troben a prop de la sortida, de connectar-les amb tots els recursos necessaris (habitatge, salut mental, economia...), de preparar la família, de planificar les activitats a l'exterior, etc. Amb tres interns, per poder aconseguir aquest objectiu s'ha planificat l'execució de l'article 100.2. Això implica una flexibilització del règim de vida ordinari, en què mitjançant un pla de feina i d'acompanyament amb l'educador de referència la persona pot sortir per fer visites familiars, rebre tractament als recursos comunitaris, etc., d'aquesta manera es facilita el procés d'inserció.
- Seguiment de 5 persones en semilibertat o llibertat total. En aquests casos el seguiment i l'acompanyament pren un caire molt intensiu i afecta totes les àrees vitals. Es tracta de donar-los suport en aquesta

nova etapa de retorn al barri, a la família, al carrer, i d'acompanyar-les a posar-se en contacte amb els recursos comunitaris adients, estructurar de nou el temps i les activitats...

- Intervenció familiar adreçada a 12 famílies, amb l'objectiu d'informar-les i d'ajudar-les a afrontar la malaltia, orientar-les sobre el procés penitenciari del seu familiar i treballar totes les qüestions necessàries per a la inserció.

Les activitats grupals fetes en aquest període han estat diàries durant el primer semestre del any:

- Multitaller. La finalitat principal d'aquesta activitat ha estat afavorir un espai i un context de grup per observar cada un dels interns i per posar en pràctica les diferents habilitats de relació i comunicació treballades individualment. Algunes de les activitats fetes en aquest espai han estat: videofòrum, manualitats, jocs de taula, pintura, etc. En aquest espai s'hi han trobat 12 casos i hem detectat la necessitat de treballar alguns aspectes amb més profunditat.
- Activitats grupals de moviment i esport. Amb aquesta activitat s'ha treballat per combatre els efectes de la medicació, fer exercici moderat i adquirir hàbits de vida saludable.
- Taller de pintura creativa. Mitjançant aquesta activitat, s'ha treballat el desenvolupament de la imaginació i la creativitat, la feina en grup i els hàbits d'higiene.
- Taller de psicoeducació i educació per a la salut. L'objectiu era adquirir adherència al tractament, conèixer la malaltia, afrontar situacions estressants, aprendre a manejar els efectes secundaris de la medicació, etc.
- Taller d'activitats comunitàries de lleure al mòdul. Es tractava de fer activitats puntuals al lloc on viuen (festes de Nadal, espectacles musicals...) per tal d'integrar les persones usuàries del programa i la resta d'interns que comparteixen mòdul.
- S'han fet sortides programades cada quinze dies a l'exterior amb tres interns. Aquesta activitat s'ha valorat molt positivament, ja que s'han treballat objectius com contactar amb la realitat exterior, posar en pràctica habilitats personals i socials, recollir informació del funcionament de les persones ateses en un altre context, etc.
- Formació i coordinació amb els funcionaris de vigilància. S'ha fet una sessió en grup i algunes d'individuals per explicar-los el programa i per sensibilitzar-los respecte al tractament d'aquesta població.
- Setmanalment, s'han fet reunions de coordinació entre l'equip tècnic i el metge sota la direcció del centre penitenciari i l'equip del programa per tal de valorar casos, planificar intervencions, etc.

- També s'han dut a terme reunions de coordinació amb recursos comunitaris externs tant de salut mental com d'altres per tal de difondre el programa, conèixer canals de derivació i compartir casos.

A més, durant tota l'execució del projecte s'han dut a terme reunions setmanals de coordinació entre el director del programa i els educadors. La finalitat d'aquestes reunions ha estat fer un seguiment continu del pla d'execució del projecte (tasques de preparació i difusió, coordinació amb la presó, derivació i acollida de casos, avaluació dels objectius del projecte...). També s'ha fet un control de la intervenció feta amb els interns que es duen en seguiment (seguiment de la metodologia d'intervenció i objectius fixats i assolits).

Valoració i perspectives de futur

Enguany, ha augmentat el nombre d'educadors, encara que d'una manera poc consolidada. Això ha permès atendre més casos i fer activitats grupals. Per al pròxim període, es fa necessari consolidar l'equip del programa.

Malgrat que no s'ha comptat amb el personal previst en el projecte inicial perquè no s'han aconseguit les aportacions econòmiques necessàries, la intervenció adreçada als interns no s'ha reduït quant a la qualitat de l'atenció rebuda, encara que sí quant al nombre d'usuaris i d'activitats.

En aquest període s'ha consolidat el programa en el centre penitenciari, així com les coordinacions i les línies per seguir d'una manera conjunta.

Des d'Institucions Penitenciàries han iniciat la posada en marxa d'un model teòric de programa integral per al malalt mental, i el nostre programa en seria una part específica. Arran d'això, s'ha creat un equip específic del programa compost pel sotsdirector metge, la sotsdirectora de Tractament, l'equip tècnic, funcionaris i l'equip del GREC. Aquest equip específic es reuneix cada setmana per aplicar el programa, valorar els casos, detectar i resoldre necessitats, etc. Aquestes reunions han facilitat molt la detecció de casos, la recollida d'informació i el treball multidisciplinari. Amb vista al pròxim any, s'ha de consolidar l'equip mixt i el centre penitenciari ha d'assumir de forma progressiva una part del tractament d'aquestes persones.

També durant aquest any es va crear el mòdul 7, al qual en principi poden accedir persones amb problemàtica de salut mental i d'altres. La pretensió és que sigui un mòdul més tranquil i que afavoreixi la rehabilitació de les persones amb problemàtica de salut mental. Es va elaborar una normativa específica que facilita el compliment de sancions a la cel·la i no al mòdul d'aïllament, no es potencia la sortida d'aquest mòdul a mòduls més conflictius, etc. En definitiva, mesures regimentals més favorables per a les persones amb una problemàtica de salut mental.

Cal destacar el gran nombre de persones derivades pel Centre Penitenciari i altres recursos que no s'han pogut atendre per falta de recursos humans. Actualment, hi ha una llarga llista d'espera.

Consideram que la intervenció feta ha donat suport als interns en les seves diferents àrees vitals, i que s'han creat, fomentat i millorat les habilitats, les actituds i els comportaments que incideixen de forma favorable en el desenvolupament del seu procés de rehabilitació. A més, tots han rebut un suport i una intervenció individualitzada i adaptada a les seves necessitats i potencialitats.

Hem de dir que l'objectiu general referit a afavorir i a fomentar la reinserció social s'ha treballat amb la mesura que el temps i el progrés del projecte ho han permès. Amb 7 persones, s'ha iniciat un procés de preparació a la sortida. S'han preparat i acompanyat diferents permisos, i 5 persones gaudeixen d'una llibertat total. Cal destacar que en aquest procés s'ha contactat amb tots els recursos necessaris i que se'n continua el seguiment un cop en llibertat.

Les dificultats que ens trobam en aquest període de semilibertat o llibertat estan relacionades amb els pocs recursos que tenim de salut mental i habitatge, amb les llistes d'espera per a la Unitat de Salut Mental, amb el CAD, etc.

Així i tot, podem dir que les persones amb les quals s'havia preparat la sortida s'han pogut derivar als recursos pertinents i actualment totes les que estan en llibertat mantenen el contacte amb aquests recursos.

Cal destacar que les persones que estan en aquesta fase de llibertat mantenen el contacte amb el servei, ja que ha augmentat la intensitat d'intervenció perquè es troben en un moment de canvi i sense l'estructura que proporciona el centre penitenciari. El fet que hi hagi pocs recursos humans en el programa dificulta poder atendre a la vegada les persones que estan en llibertat i les que es troben en règim tancat.

Respecte als funcionaris de vigilància, continua essent evident la necessitat de coordinar-s'hi i de formar tots els agents que participen en la vida diària de les persones ateses. Aquest any se'ls ha impartit una sessió formativa i han participat de les reunions de l'equip mixt.

Hem comptat amb el suport d'una figura que es diu intern de suport. Es tracta de persones internes al centre penitenciari que es formen sobre el tema de salut mental. Després el centre els assigna tasques de suport als malalts mentals. En el nostre programa aquest any hem comptat amb una persona de suport que ens ha facilitat molt algunes tasques, ha donat suport als tallers, ha donat suport a alguns usuaris a l'hora de la neteja personal, etc. És un referent per als nostres usuaris, ja que també està intern amb ells i coneix totes les normes i les formes de funcionar pròpies de la institució.

Tal com havíem previst, ha augmentat l'aplicació dels articles penitenciaris que premien tenir un contacte amb l'exterior i utilitzar els recursos comunitaris per preparar la sortida. Aquests articles permet les sortides diàries amb un màxim de sis hores acompanyats per un educador del programa.

Cal fer ressaltar la flexibilitat que ha mostrat Institucions Penitenciàries durant aquest any, ja que ha facilitat l'aplicació d'articles amb les persones usuàries del nostre programa. Amb vista al pròxim període, trobam que se n'hauria de consolidar i augmentar l'aplicació.

Les activitats grupals del programa s'han consolidat, i aquest és el primer pas perquè els nostres usuaris s'habituin a fer activitats dins el centre. Una altra cosa que cal remarcar és l'espai on s'han fet aquestes activitats, ja que durant els dos darrers mesos de projecte s'ha habilitat un espai que abans era la guarderia dels infants per fer les activitats. Aquest és l'únic espai dins el centre que és semblant a una casa (portes, cuina, etc.), per tant, és molt útil i adient per treballar les accions de la vida diària.

Amb vista a l'any vinent, es planteja fer activitats i tallers de cuina, jardineria, psicomotricitat i estimulació cognitiva, i també aprofitar l'espai per fer activitats de la vida diària: neteja de l'espai, repartició de tasques, berenars, dinars, etc.

S'han dut a terme accions de difusió del programa tant al centre penitenciari com als recursos comunitaris per tal donar a conèixer el programa i sensibilitzar sobre la problemàtica específica del col·lectiu que atenem. Això ha donat resultats, com la millora en les formes de derivació, en la detecció primerenca de casos, en la flexibilització regimental, en la recerca d'alternatives a la presó, etc.

Per a l'any vinent, proposam continuar la feina de difusió i sensibilització.

IX. TALLER DE NETEJA DE COTXES I CÀTERING

DESCRIPCIÓ DEL PROGRAMA

El taller «Neteja de cotxes: aprenent a treballar» és un programa socioeducatiu del GREC iniciat el desembre de 1999 que intenta donar resposta a algunes mancances detectades tant per professionals del GREC com per altres entitats que fan feina amb menors.

El taller de càtering sorgeix de l'experiència del taller de neteja de cotxes i el taller de cuina, i, com el taller de neteja de cotxes, intenta donar una sortida educativa als joves que són absentistes o tenen dificultats greus d'integració social al centre de referència.

Partint de l'experiència, constatam que molts menors es desvinculen abans d'hora del sistema escolar, la qual cosa es manifesta amb l'absentisme significatiu, amb l'assistència només a algunes assignatures —quan es pot pactar amb el centre escolar— i, de vegades, amb l'abandonament de l'escolarització obligatòria.

En aquests casos, els joves esperen a complir 16 anys per començar una formació laboral o per treballar.

Des de l'any 2001, tenim un conveni firmat amb la Conselleria d'Educació per treballar amb joves en règim d'escolarització compartida. Aquest conveni permet que alumnes matriculats en escoles o instituts puguin assistir al taller en horari escolar. Cal tenir en compte que el menor només assisteix unes hores determinades al taller, les altres les fa a l'escola. La principal finalitat del conveni és treballar conjuntament per prevenir o tractar l'absentisme total o crònic.

En aquests tallers es treballen els hàbits necessaris per a la integració social i laboral dels menors, tant en el cas que vulguin seguir cursos de formació com en el cas que elegeixin incorporar-se al món laboral; de la mateixa manera, també se'ls reforça perquè continuïn el període d'escolarització obligatòria.

Els productes dels tallers no s'ofereixen a l'exterior. Els clients són els socis del GREC, voluntaris i treballadors de l'associació i altres persones conegudes. El donatiu que es lliura a canvi de la neteja del cotxe és una de les principals eines educatives, ja que es té en compte la qualitat i el ritme de feina dels joves i es treballa amb l'educador la repartició dels ingressos.

OBJECTIUS

- Potenciar el desenvolupament personal i social del jove perquè pugui afrontar les dificultats d'inserció social i laboral.

- Adquirir i reforçar la formació bàsica dels menors que els capaciti per afrontar la vida activa amb autonomia.
- Adquirir els coneixements i les habilitats necessaris per inserir-se en el mercat laboral.

POBLACIÓ DESTINATÀRIA

Joves de 13 a 17 anys amb fracàs escolar; manca d'habilitats socials i/o d'actituds necessàries per a una futura incorporació laboral, i pèrdua de la motivació per aprendre.

METODOLOGIA

Cal destacar que el treball es planteja sempre de forma conjunta entre l'educador del taller i el professional de referència que deriva el menor, el qual ho fa amb uns objectius clars que marcaran la intervenció des del taller.

El principal criteri metodològic d'intervenció és personalitzar-la a partir de l'elaboració d'un pla d'intervenció individualitzat. Això implica coordinar-se amb el professional de referència a fi de valorar l'adequació del projecte a les mancances del menor, les prioritats de treball i el moment convenient per a una possible derivació a altres recursos formatius o d'inserció.

Fer que els al·lots se sentin responsables de la gestió del taller és una altra estratègia metodològica important: tant de la comptabilitat, com de l'atenció al client, el manteniment dels fulls de registre, els productes de neteja, l'ordre i el manteniment general del taller...

A més, l'assemblea és una altra eina fonamental perquè funcioni l'autoregulació del taller. En aquesta reunió de grup s'estableixen les normes del taller i es pacten els aspectes essencials per a un bon funcionament. A partir de l'assemblea, l'educador intenta regular el grup i fer que es respectin els acords pactats.

Una reunió setmanal entre l'educador del taller i el director de programa permet valorar i reajustar les diferents intervencions.

FONTS DE FINANÇAMENT

Institut Mallorquí d'Afers Socials, Conselleria d'Educació del Govern de les Illes Balears i Ajuntament de Palma.

AVALUACIÓ DEL 2009

Perfil i nombre d'usuaris

Amb les taules següents, intentarem donar a conèixer les principals dades sobre les característiques dels usuaris que han participat en el programa al llarg del 2009. Durant aquest període, s'ha atès un total de 7 joves, 4 dels quals han estat noves admissions i altres 3 han continuat al taller des de l'any anterior.

Les taules següents resumeixen les característiques dels joves atesos durant l'any 2009.

Nombre d'usuaris atesos:

	Taller de neteja de cotxes	Taller de càtering	Total
Demandes ateses	10	6	16
Admissions	6	2	8
Total de joves atesos	9	5	14

Edat dels joves en el moment d'entrar al taller:

	Taller de neteja de cotxes	Taller de càtering	Total
14 anys	4	1	5
15 anys	4	4	8
16 o més	1		1
Total	9	5	14

Temps d'intervenció adreçada als joves:

	Taller de neteja de cotxes	Taller de càtering	Total
Menys de 2 mesos	1	1	2
De 3 a 5 mesos	3	1	4
De 6 a 11 mesos	5	2	7
12 mesos o més		1	1

Centres educatius i entitats que han fet la primera derivació dels joves al taller:

	Taller de neteja de cotxes	Taller de càtering
IES Joan M. Thomàs	1	
CEE Son Ferriol		1
IES Emili Darder	1	
Programa d'educadors de carrer GREC	1	
Col·legi Sant Josep de la Muntanya		1

IES Borja Moll	1	
Col·legi La Porciúncula		1
Col·legi Santa Magdalena Sofia		1
IES J. Sureda i Blanes	1	
IES Joan Alcover	1	
IES Aurora Picornell	3	1
TOTAL	9	5

Característiques dels joves en el moment d'entrar al taller:

	Taller de neteja de cotxes	Taller de càtering
Dificultats d'aprenentatge (en els casos en què continuen acudint al centre escolar)	3	2
Absentisme	3	3
Manca d'interès i de motivació per seguir aprenentatges escolars	7	5
Problemes de comportament i incompliment de normes escolars	4	4
Conflictes intrafamiliars	7	4
Dificultats econòmiques	3	5
Falta d'habilitats socials	4	4
Baixa autoestima	3	3
Falta de constància	5	4
Delictes denunciats, mesures judicials	2	1
Addiccions a substàncies il·legals	3	2
Internament en centres de reforma o de protecció	2	
Discapacitat intel·lectual	2	1

Accions fetes

Dins la dinàmica quotidiana del taller, hi ha unes activitats que es fan assíduament: les assemblees, la neteja del taller, la compra (d'aliments o estris), les tutories i, evidentment, la neteja dels cotxes o fer els menjars.

Estava previst que les assemblees tinguessin una periodicitat setmanal, encara que en certs moments s'ha allargat aquesta periodicitat segons la dinàmica del grup de joves i la seva capacitat per resoldre les qüestions que afecten la relació entre ells i la dinàmica del taller. Cal dir que l'enteniment, la responsabilitat i la bona relació dels joves ha implicat que es fessin poques assemblees al llarg de l'exercici. S'han fet les tutories individuals i les compres d'estrís i material d'acord amb les necessitats de cada moment.

La neteja al taller de cotxes s'ha complementat enguany amb activitats de manteniment d'aquest, sobretot pel que fa a pintura.

Les activitats principals, la neteja de cotxes i de càtering, s'han mantingut de forma contínua durant tot el període —llevat dels períodes de vacances de l'educador del taller. El nombre de cotxes que s'han netejat diàriament ha oscil·lat entre 1 i 3, encara que alguns dies no s'ha netejat cap cotxe i

d'altres s'ha arribat fins a 4. Aquesta activitat s'organitza diàriament segons el nombre de joves que assisteixen al taller, de les activitats programades, del moment i la motivació del grup de participants i, és clar, segons el nombre de persones que sol·liciten el servei de neteja.

Pel que fa al taller de càtering, s'ha fet una mitjana entre 3 i 4 comandes. Això ha suposat fer menjar per a vuit persones, ja que els joves que participen en aquest taller també hi dinen.

Però també, de manera menys freqüent, es fan activitats extraordinàries dins o fora del taller. Aquestes activitats pretenen bàsicament dos objectius. En primer lloc, es tracta de facilitar un nou marc de relació educativa per al jove i l'educador i deixar per un dia de banda els límits i les normes del taller. Aquest fet converteix les activitats extraordinàries en espais idonis per complementar l'observació de cada jove i establir nous contextos en la relació educativa, sovint mediatitzada per la dinàmica del taller. En segon lloc, permet que el menor experimenti espais d'oci que de vegades desconeix i dels quals més endavant podrà gaudir en el seu temps lliure.

A continuació, exposam la llista d'activitats fetes. Cal tenir en compte que hi ha activitats que s'han fet més d'una vegada al llarg de l'any.

Activitats
Recerca i compra d'estrís i materials de neteja
Visites a recursos d'oci i lleure
Visites a recursos formatius
Visites a fires i espais firals
Excursió
Reparació de bicicletes
Lectures
Escacs

Valoració i perspectives de futur

Els Projectes d'Inserció Socioeducativa (PISE) són espais que s'organitzen fora de l'aula amb la intenció de donar més oportunitats als menors d'acabar el període d'escolarització obligatòria. Els tallers de cuina i de cotxes han ofert durant tot l'any un total de 7 places que han estat permanentment ocupades (llevat de breus períodes en què entraven i sortien joves).

Malauradament, aquestes 7 places no han estat suficients per cobrir les 15 demandes que hi ha hagut al llarg del 2009. Aquesta dificultat per incorporar-s'hi implica que han d'esperar bastants de mesos en una situació tensa per al jove i el centre. De fet, moltes vegades, quan ens posam en contacte amb el centre o el professional de referència, la situació del jove s'ha deteriorat bastant.

El problema de la llista d'espera és recurrent en els anys i té una solució difícil si no es creen més places de recursos similars. Hem de tenir en compte que, any rere any, les demandes quasi sempre solen provenir dels centres mateixos, que són els que ens coneixen. Com que tenim llista

d'espera als dos tallers, sempre optam per no difondre el recurs, ja que la nostra capacitat de donar-hi resposta seria nul·la.

La demanda de places no és constant i és molt estacional. El període amb més demandes són els mesos de setembre a maig.

Una altra qüestió respecte a les derivacions dels joves té a veure amb la concepció del recurs. Si les derivacions es fan quan el jove està en una situació primerenca, les possibilitats de fer-hi feina augmenten. Mentre que si la derivació es fa quan ja no hi ha cap possibilitat al centre escolar i el jove no vol saber res de cap recurs educatiu, la feina es complica i el pronòstic sol ser més negatiu.

Amb tot això volem dir que els centres i els professionals no haurien d'esperar a fer derivacions als PISE quan la situació és insostenible.

Volem tornar a destacar la importància de coordinar-se amb els centres escolars de referència com a eina imprescindible per donar als joves una sensació d'unitat i d'homogeneïtat educativa. Al llarg de l'any, hem trobat centres escolars que es preocupaven de fer el seguiment dels joves i coordinar les intervencions en una mateixa línia, però també hem trobat centres que han cercat l'espai dels tallers com un lloc on «aparcar» els joves que els molestaven.

Evidentment, el treball conjunt amb el primer grup de centres permet donar respostes conjuntes més coherents (escola-taller) i millorar les possibilitats per assolir els objectius del taller.

X. Associació, Junta i Comissions, i Formació

L'any passat, a l'assemblea vàrem decidir afegir a la nostra memòria un apartat sobre les nostres activitats associatives en què es reflectís la feina que fa l'associació al marge dels programes.

El 2009, ha estat un any en què s'ha donat resposta a qüestions que sorgiren de la feina que unes quantes comissions varen dur a terme l'any 2008 per continuar les línies que es marcaren en la reflexió global sobre l'entitat amb motiu del vintè aniversari:

- Hem creat un web del GREC (www.grec.org.es) i hem designat una persona responsable d'actualitzar-lo per donar resposta a la manca de comunicació amb els socis i els simpatitzants.
- Hem fet una campanya entre els treballadors de l'entitat per donar a conèixer el funcionament de l'associació i animar-los a fer-se'n socis. Se n'han fet socis 8 dels nostres treballadors.
- Hem començat a parlar, a la Junta Directiva, de la redacció d'un pla estratègic de l'entitat, que es tindrà llest durant el primer semestre de l'any 2010.
- Ha funcionat una comissió de nous programes que està abordant noves línies d'actuació a partir de les necessitats que es detecten en el nostre treball socioeducatiu. La seva feina continua durant el 2010.

Durant el 2009, també hem iniciat la formació per implantar un sistema de gestió de qualitat que ens permeti estar preparats per aconseguir el certificat de qualitat en el moment en què ens calgui. Per fer aquesta feina, hem alliberat un professional de part de la seva jornada perquè es dediqui a aquest procés i també hi hem dedicat temps tant a la junta com a la direcció de programes.

Aquest any la nostra entitat també ha tingut una presència activa en diferents espais de participació social:

- EAPN Xarxa per a la Inclusió Social. L'EAPN agrupa entitats de les Illes que treballen amb diferents col·lectius en risc d'exclusió social per millorar els mecanismes de relació entre les entitats i servir d'interlocució davant les administracions a l'hora de defensar els interessos dels col·lectius més desfavorits. Hem format part de la Junta Directiva de l'EAPN i hem participat en diferents comissions. Des de la comissió que negocia amb la Conselleria de Treball, hem intentat transmetre les necessitats que té el col·lectiu que atenem respecte a la formació i la feina, i hem fet propostes dels recursos i les estratègies que consideram més adients per potenciar la inserció laboral. També durant l'any hem participat a les comissions sobre qüestions de gestió que l'EAPN posa en marxa. De la mateixa manera, hem treballat a la comissió que durant l'any 2009 ha reflexionat sobre la cobertura de les

necessitats bàsiques i ha analitzat mitjançant un estudi la cobertura de la necessitat d'alimentació a Mallorca.

- FEIAB. Aquesta xarxa, constituïda per les entitats que gestionen centres residencials de protecció de menors, té també una llarga trajectòria. Són entitats molt properes i que tenen els mateixos desafiaments que nosaltres. Aquest any ha estat un moment molt important per a la xarxa, ja que, amb la implicació i el suport del Servei de Menors de l'IMAS, ha aconseguit professionalitzar la seva coordinació, cosa que li ha permès fer molta feina. Ha iniciat el procés conjunt d'implantació de sistemes de gestió de qualitat; ha fet una campanya, juntament amb el Servei de Menors, per aconseguir famílies d'acollida; ha unificat el sistema de registres dels centres, i ha mantingut reunions de comissions de feina conjunta amb el Servei de Menors (el GREC ha participat a la comissió per fer aportacions al decret que s'està redactant sobre entitats col·laboradores i a la comissió d'adolescència).
- Consells socials penitenciaris. En aquests consells hi participen representants de l'Administració penitenciària, entitats socials i organitzacions no governamentals presents en l'àmbit penitenciari. És un òrgan consultiu que dota d'estabilitat la interlocució i la participació de les entitats, i és una oportunitat per transmetre les necessitats detectades i no cobertes del col·lectiu amb el qual treballam.

Les funcions d'aquests consells són aportar informació i afavorir la coordinació entre entitats i institucions penitenciàries, proposar estratègies conjuntes, coordinar actuacions d'entitats, fer propostes sobre política social penitenciària, etc. Hem participat al Consell del Centre Penitenciari de Palma i a les reunions prèvies a la formació del Consell del Centre d'Inserció Sociolaboral i de la Unitat de Mares. Durant aquest any, les reunions han servit per conèixer la feina de les diferents entitats, evitar duplicitats i analitzar la realitat penitenciària.

- Grup de treball de famílies biològiques. En aquest grup d'experts convocat pel Servei de Protecció del Menor, s'hi ha analitzat l'atenció que aquest servei ofereix a les famílies biològiques i s'hi han acordat propostes de millora relacionades amb la intervenció tant de l'SPM com dels diferents recursos concertats. Així, s'ha unificat la classificació diagnòstica de les famílies segons les habilitats parentals i s'han definit els diferents programes d'intervenció segons cada una d'aquestes tipologies. Queden per concretar durant l'any vinent els recursos i els projectes necessaris per garantir una bona atenció a les famílies.

Pel que fa a la formació, durant el 2009 hem organitzat dos cursos de formació contínua. El primer ha tractat sobre el paradigma sistèmic aplicat al treball socioeducatiu amb famílies, i el segon sobre el disseny, el seguiment i l'avaluació de projectes educatius. Ambdós cursos varen tenir una durada de 20 hores i foren finançats per la Fundación Tripartita para la Formación en el Empleo.

XI. QUADRES DE FINANÇAMENT DE L'ASSOCIACIÓ DE L'ANY 2009

QUADRE RESUM

INGRESSOS	2.539.260,86
SUBVENCIONS CAPITAL	24.070,60
TOTAL FINANÇAMENT	2.563.331,46

DESPESES	2.514.016,75
INVERSIONS EN EQUIPAMENTS	25.539,82
TOTAL FONTS APLICATS	2.539.556,57

EXCEDENT (INGRESSOS-DESPESES)	25.244,11
-------------------------------	-----------

FONTS DE FINANÇAMENT

INGRESSOS EDUCADORS DE CARRER (INCLOU SUPORT ESC.)	423.789,13
MINISTERI DE SANITAT I POLÍTICA SOCIAL	39.200,00
MANCOMUNITAT DES RAIGUER	96.467,50
AJUNTAMENTS DE MALLORCA	285.261,63
AV VOGAR I CIAR	2.790,00
ALTRES INGRESSOS (USUARIS)	70,00
INGRESSOS PER A LA LLAR FUNCIONAL	421.682,08
MINISTERI DE SANITAT I POLÍTICA SOCIAL	152.900,00
IMAS	268.640,00
ALTRES INGRESSOS (USUARIS)	142,08
INGRESSOS PER A EMANCIACIÓ	181.079,4
MINISTERI DE SANITAT I POLÍTICA SOCIAL	37.000,00
GB JOVENTUT	1.531,40
IMAS	141.633,00
«CLIENTS» DEL TALLER DE CÀTERING	915,00
INGRESSOS PER A EDUCADORS FAMILIARS	801.931,92
IMAS	430.101,96
AJUNTAMENT DE PALMA	352.050,00
AJUNTAMENT DE SÓLLER	19.749,96
ALTRES INGRESSOS (USUARIS)	30,00
INGRESSOS PER AL SERVEI D'OCUPACIÓ I OLOAS	56.835,22
MANCOMUNITAT DES RAIGUER	56.835,22
INGRESSOS PER A LA INSERCIÓ LABORAL PRESÓ (INCLOU EL TALLER DE PAPER)	501.442,97
GB TREBALL I FORMACIÓ	485.416,83
GB JOVENTUT	2.134,45
OBRA SOCIAL SA NOSTRA	7.126,14
FUNDACIÓ TOMILLO	5.367,50
INGRESSOS PELS PRODUCTES DEL TALLER	1.398,05
INGRESSOS PER ALS TALLERS DELS PISE	38.424,00

GB EDUCACIÓ	5.184,74	
IMAS	4.674,32	
AJUNTAMENT DE PALMA	5.900,00	
OBRA SOCIAL SA NOSTRA	19.726,94	
«CLIENTS» DELS TALLERS	2.938,00	
INGRESSOS PER A RECLUSOS AMB MALALTIES MENTALS		71.454,62
MINISTERI DE SANITAT I POLÍTICA SOCIAL	18.235,00	
GB AFERS SOCIALS	41.871,64	
IMAS	4.547,98	
CAIXA COLONYA	2.500,00	
OBRA SOCIAL CAJA MADRID	4.300,00	
ALTRES INGRESSOS DE L'ENTITAT		66.692,12
QUOTES DE SOCIS	4.014,00	
INGRESSOS PER FORMACIÓ	32.862,00	
DONACIONS PER A L'ENTITAT I SEMBLANTS	8.252,00	
INTERESSOS DEL BANC	484,18	
SUBV. CAPITAL TRASPASSADES EXER	13.542,57	
ALTRES INGRESSOS	2,15	
EXCÉS DE PROVISIONS	7.535,22	
TOTAL FINANÇAMENT		2.563.331,46

APLICACIÓ DE FONTS

COMPRES DE BÉNS DESTINATS A L'ACTIVITAT	32.821,69	
ARRENDAMENTS	22.810,61	
REPARACIONS I CONSERVACIONS	5.734,06	
PROFESSIONALS INDEPENDENTS	32.835,01	
ASSEGURANCES	7.162,94	
PUBLICITAT I PROPAGANDA	2.153,71	
SUBMINISTRAMENTS	9.979,55	
ALTRES SERVEIS	52.524,23	
TRIBUTS	2.226,53	
DESPESES DE PERSONAL (INCLOU DOTACIÓ PER A PROVISIONS PER A INDEMNITZACIONS I DESPESES DE LOCOMOCIÓ)	2.253.209,76	
AJUDES EN METÀL·LIC, DESPESES PER A ACTIVITATS I ALTRES	53.686,81	
DESPESES FINANCERES	22.937,43	
PÈRDUES D'ANYS ANTERIORS	0,00	
AMORTITZACIONS I PÈRDUES PROCEDENTS DE L'IMMOBILITZAT	15.934,42	
TOTAL DESPESES	2.514.016,75	
INVERSIONS EN EQUIPAMENT	25.539,82	
TOTAL FONTS APLICATS ANY 2009		2.539.556,57